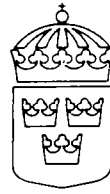

Regeringens proposition

1993/94:68

Lagändringar på djurhälsoområdet

Prop.
1993/94:68

Regeringen överlämnar denna proposition till riksdagen.

Stockholm den 7 oktober 1993

Carl Bildt

Karl Erik Olsson
(Jordbruksdepartementet)

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås ändringar i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur, djurskyddslagen (1988:534), lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m., lagen (1992:1683) om provtagning på djur och livsmedelslagen (1971:511).

Ändringarna i lagen om bekämpande av salmonella hos djur innebär att Statens jordbruksverk bemyndigas delegera till veterinär att besluta om bekämpningsåtgärder enligt lagen. För att på ett effektivare sätt än vad som gäller i dag kunna förhindra att salmonella via ägg överförs till människa införs en obligatorisk salmonellaprovtagning i värphönsbesättningar. Mot bakgrund av att det förekommer brott mot djurskyddslagens bestämmelser om förprovning av djurstallar införs en särskild sanktionsavgift för den som inte iakttar skyldigheten att låta förpröva sådana stallar. För att ge hästägare möjlighet att anlita en hovslagare med dokumenterat goda kunskaper införs ett system för godkännande av hovslagare. År 1991 påvisades tuberkulos i hjorthägn i Sverige för första gången. För att hindra att sjukdomen sprids skall regeringen, om det finns en hälsokontroll anordnad för hjorddjur, kunna meddela föreskrifter om vad som skall gälla för att kronhjortar och dovhjortar som inte omfattas av kontrollen skall få flyttas från ett hägn. Köttbesiktningstvånget skall omfatta också slakt av sådana hjortar för husbehov.

I lagen om kontroll av husdjur bemyndigas regeringen att meddela föreskrifter om ägg för avelsändamål. Vidare föreslås i lagen om provtagning på djur bemyndiganden som gör det möjligt att meddela föreskrifter om märkning och registrering av djur m.m. och föreskrifter om djurhållning, djurhälsa och hygien i mjölkproduktionen. Ändringarna är i huvudsak föranledda av EES-avtalet.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 januari 1994 utom såvitt avser ändringen som rör avelsverksamhet i lagen om kontroll av husdjur m.m. Den sistnämnda ändringen skall träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

1	Förslag till riksdagsbeslut	5
2	Lagtext	5
2.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur	6
2.2	Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)	7
2.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m.	9
2.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur	11
2.5	Förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511)	14
3	Ärendet och dess beredning	15
4	Bekämpande av salmonella hos djur	17
4.1	Allmänna utgångspunkter	17
4.2	Obligatorisk salmonellaprovtagning i värphönsbesättningar	20
4.3	Delegation av beslut om bekämpningsåtgärder till veterinär	22
5	Vissa djurskyddsfrågor	23
5.1	Prövning av djurstallar	23
5.2	Godkännande av hovslagare	26
6	Bekämpning av tuberkulos hos hjorddjur	29
7	Vissa ändringar på djurområdet som föranleds av EES-avtalet	33
7.1	Bakgrund	33
7.2	Den lagtekniska lösningen	35
7.3	Handel med djur m.m.	36
7.4	Märkning och registrering av djur	39
7.5	Mjölproduktion	41
7.6	Tillsyn	43
7.7	Avelskontroll	44
7.8	Omhändertagande av djuravfall	48
8	Specialmotivering	49
8.1	Förslag till lag om ändring i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur	49
8.2	Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)	50
8.3	Förslag till lag om ändring i lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m.	51
8.4	Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur	51
8.5	Förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511)	54

Bilaga 1	Statens jordbruksverks förslag i skrivelse den 30 januari 1992 till ändringar i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur	55
Bilaga 2	Statens jordbruksverks förslag i skrivelse den 27 januari 1993 till ändringar i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur	56
Bilaga 3	Statens jordbruksverks förslag till ändring i djurskyddslagen (1988:534)	58
Bilaga 4	Statens jordbruksverks förslag till lag om förebyggande och bekämpande av tuberkulos hos hjorddjur	59
Bilaga 5	Statens jordbruksverks förslag till lag om kontroll, märkning och registrering av djur m.m.	63
Bilaga 6	Lagrådsremissens lagförslag	67
Bilaga 7	Lagrådets yttrande	71
	Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 oktober 1993	74
	Rättsdatablad	75

1 Förslag till riksdagsbeslut

Prop. 1993/94:68

Regeringen föreslår att riksdagen antar regeringens förslag till

- lag om ändring i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur,
- lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534),
- lag om ändring i lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m.,
- lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur,
- lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511).

2 Lagtext

Regeringen har följande förslag till lagtext.

Lag om ändring i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur

Härigenom föreskrivs att 2, 5 och 7 §§ lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Den som yrkesmässigt driver verksamhet för uppfödning av fjäderfä till slakt skall låta utföra och bekosta undersökning av djuren i fråga om salmonella enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Den som yrkesmässigt driver verksamhet för kläckning av ägg är skyldig att föra anteckningar och lämna uppgifter om verksamheten enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Föreslagen lydelse

2 §

Den som yrkesmässigt håller fjäderfä för uppfödning till slakt eller för produktion av ägg skall låta utföra och bekosta undersökning av djuren i fråga om salmonella enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

Den som yrkesmässigt driver verksamhet för kläckning av ägg eller yrkesmässigt håller fjäderfä för produktion av ägg är skyldig att föra anteckningar och lämna uppgifter om verksamheten enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer.

5 §¹

Jordbruksverket får besluta att befogenhet som ankommer på verket enligt 1 §, 3 § första stycket och 4 § första och andra styckena helt eller delvis skall ankomma på länsstyrelsen.

Jordbruksverket får också besluta att befogenhet som ankommer på verket enligt 1 § helt eller delvis skall ankomma på den veterinär som verket bestämmer.

7 §²

Länsstyrelsens beslut får överklagas hos Jordbruksverket.

Beslut av länsstyrelsen eller av veterinär får överklagas hos Jordbruksverket.

Jordbruksverkets beslut i ett särskilt fall får överklagas hos kammarrätten.

Beslut som har meddelats enligt denna lag gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

¹ Senaste lydelse 1991:398.

² Senaste lydelse 1991:398.

Lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)

Härigenom föreskrivs i fråga om djurskyddslagen (1988:534)

dels att 3 och 37 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 12 a §, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*3 §¹

Djur skall ges tillräckligt med foder och vatten och tillräcklig tillsyn.

Stall och andra förvaringsutrymmen för djur skall ge djuren tillräckligt utrymme och skydd samt hållas rena.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Statens jordbruksverk får meddela ytterligare föreskrifter om

1. stall och andra förvaringsutrymmen för djur,
2. skyldighet att låta förpröva sådana utrymmen, och
3. skyldighet att låta förpröva ny teknik inom djurhållningen.

Regeringen får föreskriva att den som inte låter förpröva stall eller andra förvaringsutrymmen för djur skall åläggas att betala en särskild avgift. Avgiften skall tas ut av den som var ägare av stallet eller förvaringsutrymmet när byggnadsåtgärden vidtogs. Den särskilda avgiften skall bestämmas till ett belopp som motsvarar fyra gånger den avgift som skulle ha betalats om förprovning skett, om det inte finns särskilda skäl att bestämma avgiften till ett lägre belopp.

12 a §

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om godkännande av hovslagare. I föreskrifterna får bestämmas att en avgift skall tas ut för ansökan.

37 §

Om ett vitesföreläggande eller vitesförbud har överträtts, döms inte till ansvar enligt 36 § för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

¹ Senaste lydelse 1991:404.

Den som har ålagts att betala en särskild avgift enligt 3 § fjärde stycket för att han inte låtit förpröva stall eller andra förvaringsutrymmen för djur döms inte till ansvar enligt 36 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

2.3 Förslag till

Prop. 1993/94:68

Lag om ändring i lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m.

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m.

dels att 2, 6 och 7 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 5 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

2 §

Regeringen får i det syfte som anges i 1 § första stycket meddela föreskrifter om seminverksamhet och för överföring av befruktade ägg mellan hondjur.

Regeringen får i det syfte som anges i 1 § första stycket meddela föreskrifter om seminverksamhet, överföring av befruktade ägg mellan hondjur och om ägg för avelsändamål.

Regeringen får meddela föreskrifter om att hingstar får användas till avel endast om de har avelsvärderats.

5 a §

Om det finns hälsokontroll anordnad för kronhjort och dovhjort, får regeringen meddela föreskrifter om vad som skall gälla för att kronhjortar och dovhjortar som inte omfattas av kontrollen skall få flyttas från ett hägn. Föreskrifterna får avse också andra djurslag som hålls i sambete med kronhjort eller dovhjort.

6 §¹

Regeringen får överlämna åt Statens jordbruksverk att

1. meddela föreskrifter som avses i 1 § andra stycket, 2 och 4 §§ samt 5 § första stycket,

2. ge organisationer på jordbruksnäringens område eller andra sammanslutningar rätt att anordna sådan kontroll som avses i 1 §,

3. besluta om sådant överlämnande som avses i 5 § andra stycket.

7 §

Den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av

Den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av

¹ Senaste lydelse 1991:402.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Prop. 1993/94:68

2 eller 4 § döms till böter, om inte ansvar för gärningen kan ådömas enligt brottsbalken.

2, 4 eller 5 a § döms till böter, om inte ansvar för gärningen kan ådömas enligt brottsbalken.

Denna lag träder i kraft, i fråga om 2 § den dag som regeringen bestämmer, och i övrigt den 1 januari 1994.

Lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1992:1683) om provtagning på djur

dels att nuvarande 5 § skall betecknas 9 §, nuvarande 6 § skall betecknas 8 § och nuvarande 7 och 8 §§ skall betecknas 10 och 11 §§,

dels att rubriken till lagen samt 1 § och de nya 8 och 9–11 §§ lagen skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas tre nya bestämmelser, 5–7 §§, samt närmast före 1, 5, 6, 7, 9 och 10 §§ nya rubriker av följande lydelse,

dels att det i lagen närmast före 2 och 4 §§ skall införas nya rubriker som skall lyda "Provtagning eller undersökning" respektive "Hälsoövervakning och villkor för livdjursförsäljning",

dels att ikraftträdandebestämmelsen skall ha följande lydelse.

Lag om provtagning på djur, m.m.

Nuvarande lydelse

Denna lag avser kartläggning och kontroll av smittsamma djursjukdomar *samt* kontroll av användningen av läkemedel vid uppfödningen av djur.

Föreslagen lydelse

Tillämpningsområde

1 §

Denna lag avser

1. kartläggning och kontroll av smittsamma djursjukdomar,
2. kontroll av användningen av läkemedel vid uppfödningen av djur,
3. märkning och registrering av djur.

Märkning m.m.

5 §

För att uppfylla Sveriges åtaganden enligt internationella överenskommelser får regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer meddela föreskrifter om

1. märkning, journalföring och registrering av djur,
2. djurhälsa, flyttningsdokument för djur och hygien vid transport av djur,
3. registrering av djurhållare.

Kontroll av mjölkproduktion**6 §**

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om djurhälsa i besättningar för mjölkproduktion samt om djurhållning, hantering av mjölk och krav på hygien i samband med sådan produktion.

Tillsyn**7 §**

Statens jordbruksverk utövar tillsynen över att föreskrifter meddelade med stöd av 4–6 §§ följs. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet. Verket får också överlåta åt en kommun att inom kommunen kontrollera att föreskrifter meddelade med stöd av 6 § följs.

En tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att föreskrifter som har meddelats med stöd av 4–6 §§ skall följas.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur tillsynen skall bedrivas.

8 §

För provtagning eller undersökning enligt denna lag har den som utför provtagningen eller undersökningen rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls eller där djurkroppar, mjölk eller annat material förvaras.

Djurägaren skall tillhandahålla den hjälp som behövs för att provtagningen eller undersökningen skall kunna genomföras.

För tillsyn, provtagning eller undersökning enligt denna lag har den som utövar tillsynen, utför provtagningen eller undersökningen rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls eller där djurkroppar, mjölk eller annat material förvaras.

Djurägaren skall tillhandahålla den hjälp och lämna de upplysningar som behövs för tillsynen och för att provtagningen eller undersökningen skall kunna genomföras.

Avgifter**9 §**

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet för *djurägare* att betala ersättning för provtagning och undersökning enligt denna lag.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att betala ersättning för provtagning, undersökning eller kontroll enligt denna lag eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen.

Ansvar och överklagande**10 §**

Till böter döms den djurägare som inte fullgör skyldigheten enligt 6 § andra stycket.

Till böter döms den djurägare som inte fullgör skyldigheten enligt 8 § andra stycket.

11 §

Beslut som annan statlig myndighet än regeringen i enskilda fall meddelat enligt denna lag får överklagas hos kammarrätten.

Beslut av en kommunal nämnd enligt denna lag eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen får överklagas hos länsstyrelsen.

Beslut som annan statlig myndighet än regeringen i enskilda fall meddelat enligt lagen eller enligt föreskrifter som meddelats med stöd av lagen får överklagas hos kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

Lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511)

Häri genom föreskrivs att 3 § livsmedelslagen (1971:511)¹ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Lagen gäller inte hantering av livsmedel i enskilt hushåll. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får dock föreskriva att lagen helt eller delvis skall gälla hantering av *vatten* i enskilt hushåll, om *vattnet är avsett att drickas eller att användas vid hantering av livsmedel*.

Föreslagen lydelse

3 §

Lagen gäller inte hantering av livsmedel i enskilt hushåll. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får dock föreskriva att lagen helt eller delvis skall gälla hantering av *livsmedel* i enskilt hushåll i *fråga om*

1. *vatten som är avsett att drickas eller att användas vid hantering av livsmedel,*

2. *kött från kronhjort och dovhjort som har hållits i hägn.*

Lagen gäller inte heller hantering av livsmedel i kök i förskola och fritidshem med högst två avdelningar om inte regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriver något annat.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

¹ Lagen omtryckt 1989:461.

3 Ärendet och dess beredning

Prop. 1993/94:68

Våren 1988 antog riksdagen ett förslag från regeringen om en ny djurskyddslag (prop. 1987/88:93, bet. 1987/88:JoU22, rskr. 1987/88:327) som trädde i kraft den 1 juli 1988. Enligt 2 § djurskyddslagen (1988:534) skall djur behandlas väl och skyddas mot onödigt lidande och sjukdom. Djurskyddslagen tar följaktligen bl.a. sikte på att genom en rad krav som gäller skötsel och miljö så långt möjligt skona djuren från sjukdomar. Annan lagstiftning har delvis samma syfte men är dessutom inriktad på att förhindra att sjukdomar förs över från djur till människa. Dit hör epizootilagen (1980:369) och lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur. Det finns också lagstiftning som tar sikte på att förebygga sjukdomar hos djur och ge möjlighet till kontroll av hälsoläget hos djur. Bl.a. dessa syften har lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m. resp. lagen (1992:1683) om provtagning på djur.

I framställningar till regeringen den 30 januari 1992 och den 27 januari 1993 har Statens jordbruksverk lämnat förslag till ändringar i lagen om bekämpande av salmonella hos djur. I framställningarna föreslår Jordbruksverket bl.a. att verket bemyndigas delegera till veterinär att besluta om bekämpningsåtgärder enligt lagen. Vidare föreslår verket att det införs en obligatorisk salmonellaprovtagning i värphönsbesättningar. Förslagen har remissbehandlats. Jordbruksverkets lagförslag finns i *bilaga 1* resp. *bilaga 2*. Sammanställningar av remissyttrandena finns tillgängliga i Jordbruksdepartementet, dnr 224/92 resp. dnr 197/93.

I en framställning till regeringen den 25 november 1992 har Jordbruksverket lämnat förslag till ändring i djurskyddslagen i fråga om förprovning av djurstallar. Förslaget har remissbehandlats. Jordbruksverkets lagförslag finns i *bilaga 3*. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Jordbruksdepartementet, dnr 2311/92.

I en framställning till regeringen den 24 april 1992 har institutionen för husdjurshygien vid Sveriges lantbruksuniversitet föreslagit att en auktorisation av hovslagare införs. Förslaget har remissbehandlats. En sammanställning av remissyttrandena finns tillgänglig i Jordbruksdepartementet, dnr 969/92.

I en framställning till regeringen den 12 november 1992 har Jordbruksverket föreslagit att en särskild lagstiftning om tuberkulos hos hjorddjur införs. Förslaget har remissbehandlats. Remissyttrandena finns tillgängliga i Jordbruksdepartementet, dnr 2182/92.

Mot bakgrund av remissutfallet i ärendet uppdrog regeringen den 1 april 1993 åt Jordbruksverket att efter samråd med Statens livsmedelsverk, Statens veterinärmedicinska anstalt och berörda näringsorganisationer göra en bedömning av remissinstansernas synpunkter och förslag. Jordbruksverket har redovisat uppdraget den 17 maj 1993 och därvid föreslagit vissa ändringar i sitt ursprungliga förslag till lagstiftning. Jordbruksverkets lagförslag finns i *bilaga 4*.

I en framställning till regeringen den 26 maj 1993 har Jordbruksverket lämnat förslag till en bemyndigandelag på djurområdet. Förslaget, som i huvudsak är föranlett av EES-avtalet och ett eventuellt svenskt medlemskap i EG, innebär att lagen skall ge stöd för föreskrifter om bl.a. in- och utförsel av djur, handel med djur, märkning och registrering av djur, kontroll av mjölkproduktion, gentekniskt modifierade djur, klassificering av kött och omhändertagande av djuravfall. Förslaget innebär att lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m., lagen (1992:1683) om provtagning på djur, veterinära införselkungörelsen (1958:551), veterinära utförselkungörelsen (1958:552) och Kungl. Maj:ts förordning (1956:413) om klassificering av kött upphävs.

Förslaget har remissbehandlats.

Jordbruksverkets lagförslag finns i *bilaga 5*.

Remissyttrandena finns tillgängliga i Jordbruksdepartementet, dnr 990/93.

Lagrådet

Regeringen beslutade den 10 juni 1993 att inhämta Lagrådets yttrande över de lagförslag som finns i *bilaga 6*.

Lagrådets yttrande finns i *bilaga 7*.

Lagrådet föreslår att det föreslagna bemyndigandet i 5 § tredje stycket lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur utgår och anförd vidare synpunkter på utformningen av det bemyndigande som föreslås i 3 § tredje stycket djurskyddslagen (1988:534).

Regeringen har i propositionen i huvudsak följt Lagrådets förslag. Dessutom har vissa redaktionella ändringar gjorts i lagtexten. Vi återkommer till Lagrådets synpunkter i avsnittet om delegation av bekämpningsåtgärder till veterinär och i avsnittet om provning av djurstallar.

Utöver de förslag till lagändringar som remitterats till Lagrådet föreslås i propositionen ytterligare en ändring i lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m. Dessutom föreslås vissa ändringar i lagen (1992:1683) om provtagning på djur och en ändring i livsmedelslagen (1971:511).

Förslagen till ändring i lagen om kontroll av husdjur m.m. och i livsmedelslagen faller utanför Lagrådets granskningsområde. Vissa ändringar i lagen om provtagning på djur hör däremot till detta område. Dit hör ändringen i 1 § som gäller lagens tillämpningsområde och ändringen i nuvarande 6 § om rätt till tillträde i samband med tillsyn. Dit kan också anses höra den nya 7 § som är en tillsynsbestämmelse och ändringen i nuvarande 8 § om överklagande.

Den nya tillsynsbestämmelsen har karaktär av standardbestämmelse som är vanligt förekommande i offentligrättslig lagstiftning, inte minst i lagstiftningen på jordbrukets område. Bestämmelsen har följaktligen utformats i överensstämmelse med motsvarande bestämmelse i andra lagar. Det saknas därför anledning att förutsätta annat än att bestämmelsen har fått en lämplig utformning och är ändamålsenlig för sitt syfte. Med hänsyn till vad nu sagts skulle Lagrådets hörande över bestämmelsen sakna betydelse.

Lagrådets hörande kan inte heller anses nödvändigt i fråga om de ändringar som föreslås av bestämmelser som redan finns i lagen. Ändringarna är av enkel beskaffenhet. Ändringen i 1 § innebär endast en upplysning om att lagen skall avse också märkning och registrering av djur. De ändringar som föreslås i nuvarande 6 § är rena följdändringar som föranleds av den nya tillsynsbestämmelsen. Ändringarna består dels i att den rätt till tillträde som bl.a. provtagare har till djurstallar och andra anläggningar vidgas till att gälla också en tillsynsmyndighet, dels i att det införs en skyldighet för djurägaren att lämna de upplysningar som behövs för tillsynen. I 7 § ändras endast en paragrafhänvisning. Ändringarna i nuvarande 8 §, slutligen, har också karaktär av följdändringar föranledda av tillsynsregeln och två nyinförda bemyndiganden.

Sammanfattningsvis gör regeringen den bedömningen att ändringarna är av sådan beskaffenhet att Lagrådets hörande skulle sakna betydelse.

4 Bekämpande av salmonella hos djur

4.1 Allmänna utgångspunkter

Salmonella är benämningen på en grupp bakterier som kan angripa djur och människor. För närvarande känner man till ca 2 000 olika s.k. serotyper av salmonella. Av särskild betydelse i det här sammanhanget är *Salmonella enteritidis* som är en s.k. invasiv salmonellatyp, en egenskap som medför att salmonellabakterier hos värphöns kan förekomma i hönans äggledare och äggstockar och därifrån överförs till ägget.

Vissa salmonellatyper kan ge besvärliga infektioner hos djur. Det är emellertid bakteriens spridning från djur till människa och dess sjukdomsförkallande egenskaper hos människan som i huvudsak föranlett ingripanden med kontroll- och bekämpandeåtgärder.

Salmonellainfektion, oavsett serotyp, hos människa är anmälningspliktig enligt smittskyddslagen (1988:1472) och rubriceras som en samhällsfarlig sjukdom. Det innebär bl.a. att när salmonellabakterier påvisas i livsmedel får detta livsmedel inte säljas för konsumtion.

Sverige har en lång tradition när det gäller att vidta åtgärder för att kontrollera salmonellaförekomsten bland animalieproducerande djur. Dessa åtgärder har medfört att Sverige internationellt sett har få inhemska fall av salmonellainfektion hos människa. Som inhemska fall räknas människor smittade i Sverige oberoende av om smittkällan är ett importerat eller svenskt livsmedel. Även s.k. sekundärfall till personer som smittats utomlands rapporteras som inhemska smitta. Sverige rapporterar trots få inhemska fall en av de högsta incidenserna, dvs. det relativa antalet fall av en sjukdom under en viss period, av salmonellainfektion hos människa i Europa. Ett skäl till detta är att i Sverige är, som nyss nämnts, salmonellainfektion hos människa en anmälningspliktig sjukdom. Vidare tas prov på många människor. Exempelvis måste enligt livsmedelslagstiftningen en person som arbetar med oförpackade livsmedel och

som varit utanför Norden mer än fem dagar lämna avföringsprov för undersökning med avseende på bl.a. salmonella.

I Sverige har under de senaste åren rapporterats ca 6 000 fall av salmonellainfektion per år, vilket innebär att antalet fall har fördubblats jämfört med början av 1980-talet. Ökningen har till stor del berott på hemvändande turister som smittats med *S. enteritidis* i Europa.

Antalet årligen rapporterade inhemska fall av salmonellainfektion har sedan år 1980, med undantag för ett år, varierat mellan 242 och 863. År 1991 rapporterades 1 206 inhemska fall beroende på *S. enteritidis* i ägg från infekterade värphönsbesättningar.

Mindre än 20 % av salmonellafallen hos människa i Sverige är således inhemskt smittade, övriga är smittade i samband med utlandsresor. I många europeiska länder är förhållandet det motsatta. I t.ex. England och Wales är ca 85 % av fallen inhemskt smittade.

Sverige har sedan lång tid tillbaka bekämpat salmonella hos djur. Ursprungligen var epizootilagen tillämplig på salmonellainfektioner hos djur. Med hänsyn till erfarenheter från stora salmonellautbrott i Sverige i början på 1950-talet undantogs emellertid år 1955 salmonella från epizootilagens tillämpning. Epizootilagen ansågs nämligen inte medge den rörlighet och anpassning vid bekämpningen som krävs vid ett utbrott av salmonella. Dåvarande Veterinärstyrelsen hade dock vissa bemyndiganden att ingripa vid salmonellainfektioner hos djur. Möjligheten till sådana ingripanden hade huvudsakligen tillkommit för att hindra smittöverföring till människor. Ingripandena förutsatte dock djurägarens frivilliga medverkan.

För att höja beredskapen och möjliggöra en mer effektiv bekämpning av salmonella infördes år 1961 en särskild förordning om salmonellabekämpande hos djur. I förordningen föreskrevs att regeringen, dåvarande Veterinärstyrelsen eller i vissa fall veterinär, fick besluta om åtgärder för att förhindra smittspridning vid misstänkt eller konstaterad salmonellainfektion hos djur. Besluten kunde bl.a. avse förbud att föra djur och produkter från smittstället, avlivning av djur och oskadliggörande av ägg.

En frivillig, förebyggande salmonellakontroll i fjäderfäbesättningar infördes år 1970. Jordbruksverket är huvudman för denna kontroll. För anslutna besättningar ställs bl.a. krav på att besättningsveterinären skall vara statligt förordnad, djurutrymna skall vara hygieniskt utformade, det skall finnas förrum till djurutrymna, uppfödningen skall ske i omgångar, fodret skall värmebehandlas och skadedjursbekämpning skall genomföras. Programmet kräver vidare att ansluten besättning endast tillförs djur från salmonellakontrollerade avelsbesättningar.

Den 1 januari 1984 ersattes förordningen (1961:309) om bekämpande av salmonellainfektion hos djur m.m. med den nu gällande lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur (prop. 1982/83:172, bet. 1982/83:JoU37, rskr. 1982/83:404). Den mest väsentliga förändringen mot den tidigare gällande förordningen var att det i lagen infördes en bestämmelse om att den som yrkesmässigt driver verksamhet för uppfödning av fjäderfä till slakt

skall låta utföra och bekosta undersökningar av djuren i fråga om salmonella. Skälet till att bestämmelsen infördes var att uppfödare vid den tidpunkten hade börjat ställa sig utanför den frivilliga kontrollen. Risken bedömdes vara stor att denna utveckling skulle fortsätta och att salmonellasituationen då med all sannolikhet snabbt skulle försämrats. Den obligatoriska kontrollen innebär att också den som har en slaktkyckling- eller slaktkalkonbesättning som inte är ansluten till det frivilliga kontrollprogrammet skall låta utföra bakteriologiska undersökningar med avseende på salmonella en till två veckor före slakt av djuren. I lagen anges vidare bl.a. att Jordbruksverket får besluta om olika åtgärder för att bekämpa och hindra spridning av uppkommen salmonellainfektion hos husdjur och andra djur som hålls i fångenskap. Verket får sålunda besluta om slakt eller annan avlivning av djur eller oskadliggörande av ägg, isolering av djur eller andra begränsningar i hanteringen av djur eller varor som kan vara infekterade samt om smittrening av lokaler eller föremål som kan vara infekterade och andra åtgärder som är nödvändiga från bekämpningssynpunkt. Besluten kan bl.a. gälla transport av djur eller varor, provtagning eller vaccination.

Inom slaktkycklingnäringen är i dag drygt 95 % av bruksbesättningarna och samtliga avelsbesättningar och kläckerier anslutna till den frivilliga salmonellakontrollen. Kontrollen har varit framgångsrik i sitt syfte att förebygga salmonellainfektion i anslutna besättningar. Vetenskapligt upplagda undersökningar har visat att andelen salmonellainfekterade slaktkycklingar vid slakt är mindre än 1 %. Den omfattande provtagning som utförs i den frivilliga och den obligatoriska salmonellakontrollen innebär också att salmonellasituationen inom slaktkycklingproduktionen är väl klarlagd sedan lång tid tillbaka.

Anslutningen av värphönsbesättningar till den frivilliga kontrollen är däremot liten. Branschorganisationen Svensk fågel införde den 1 februari 1991 krav på att samtliga värphönsgrupper som slaktas vid ett slakteri tillhörande organisationen skall genomgå en salmonellaprovtagning tre till åtta veckor före slakt. Någon salmonellaprovtagning sker dock inte om hönsen slaktas vid ett slakteri som inte är anslutet till organisationen eller om hönsen avlivas.

Enligt Jordbruksverket är det tveksamt om denna salmonellakontroll på ett effektivt sätt förmår hindra att salmonella via ägg överförs till människa. En kontroll innan slakt är av betydelse för att undvika smittspridning från hönan som livsmedel, men mindre lämplig som smittskyddsåtgärd då det gäller ägget som livsmedel. Verket har därför i en skrivelse till Jordbruksdepartementet den 27 januari 1993 föreslagit att en obligatorisk salmonellaprovtagning i värphönsbesättningar införs enligt samma system som i dag gäller för slaktkycklingar.

Regeringens förslag: En obligatorisk salmonellaprovtagning införs för värphönsbesättningar.

Jordbruksverkets förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser tillstyrker förslaget om en obligatorisk salmonellaprovtagning i värphönsbesättningar. Statens livsmedelsverk anser att från livsmedelshygienisk synpunkt bör obligatoriet gälla när ägg säljs i större omfattning. Vidare bör begreppet yrkesmässighet preciseras till att omfatta försäljning till butiker, storhushåll och liknande. Enligt verket bör direkt försäljning enbart till enskilda konsumenter kunna undantas. Lantbrukarnas riksförbund anser att föreskrifterna inte bör begränsas till att omfatta besättningar av en viss storlek. Provtagning bör ske i besättningar varifrån ägg levereras för försäljning till detaljhandeln eller storkökssektorn. Liknande synpunkter framförs av föreningen Svensk fjäderfäskötsel.

Skälen för regeringens förslag: Salmonellainfektion är en allvarlig sjukdom sett från folkhälsosynpunkt. Internationellt sett är salmonellainfektion hos människa orsakad av *S. enteritidis* en epidemisk sjukdom. För att belysa förhållandena kan nämnas Tyskland där antalet fall av *S. enteritidis*-infektion hos människa fördubblats på tre år och där antalet rapporterade fall år 1992 var ca 180 000. Trots att vi i Sverige internationellt sett har en mycket god salmonellasituation har antalet fall av *S. enteritidis*-infektion ökat också här, från ca 350 fall per år i början på 1980-talet till 2 842 anmälda fall år 1991. Råa äggprodukter bedöms som den vanligaste smittkällan vid infektion med denna salmonellatyp. På grund av bakteriens temperaturläglighet kan även kokta ägg utgöra en smittkälla.

Enligt regeringens uppfattning är det viktigt att kontrollen av salmonella utformas på ett sådant sätt att riskerna för salmonella i livsmedel minimeras. Som Jordbruksverket anför är anslutningen av värphönsbesättningar till den frivilliga, förebyggande salmonellakontrollen mycket liten. Branschorganisationens Svensk fågel krav på att värphönsgrupper skall genomgå salmonellakontroll tre till åtta veckor före slakt omfattar enbart värphönsgrupper som slaktas vid ett slakteri tillhörande organisationen. Provtagningen sker dessutom i ett skede när värpperioden nästan är slut. Kontrollen före slakt är av betydelse för att hindra smitta från hönan som livsmedel men ger däremot inte samma skydd när det gäller äggen.

Regeringen delar Jordbruksverkets och remissinstansernas uppfattning att det är angeläget att en obligatorisk salmonellakontroll införs inom äggproduktionen. Vårt förslag innebär således att den bakteriologiska provtagning som ingår i den frivilliga salmonellakontrollen blir obligatorisk. Därmed kommer salmonellainfektion i värphönsbesättningar att kunna upptäckas på ett tidigt

stadium och möjligheterna att förhindra att salmonellainfektioner når handeln ökar betydligt.

Enligt Jordbruksverkets förslag skall den som yrkesmässigt producerar ägg för konsumtion omfattas av den obligatoriska salmonellaprovtagningen. Besättningar under en viss storlek skall dock kunna undantas från kravet på provtagning. Enligt verkets bedömning bör besättningar med mindre än 200 djur kunna undantas. Skälet som verket anför är att med den besättningsstruktur som äggnäringen har i dag kommer, trots att enbart 7 % av antalet besättningar har mer än 200 värphöns, mer än 95 % av antalet värphöns med den föreslagna ordningen att omfattas av den obligatoriska kontrollen. Verket bedömer att detta ger en tillfredsställande säkerhet från folkhälsosynpunkt utan att kraven på kontrollsystem eller kostnaderna för de mindre besättningarna blir oproportionerligt höga.

Flera remissinstanser anser att begreppet yrkesmässig verksamhet är oklart i detta sammanhang. Statens livsmedelsverk vill begränsa den obligatoriska kontrollen till besättningar från vilka ägg säljs i större omfattning. Enligt verket bör begreppet yrkesmässighet preciseras och omfatta försäljning till butiker, storkök och liknande och undantag göras för direkt försäljning enbart till enskilda konsumenter. Lantbrukarnas riksförbund anser att föreskrifterna inte bör begränsas till besättningar av en viss storlek. Provtagning bör ske i besättningar varifrån ägg levereras för försäljning till detaljhandeln eller storkökssektorn. Liknande synpunkter framförs av föreningen Svensk fjäderfäskötsel.

Regeringen anser att det är viktigt att kontrollen kommer att omfatta besättningar från vilka ägg saluförs till en bredare krets konsumenter. En avgränsning som innebär att kontrollen bara kommer att gälla leverantörer till butiker och storkök är mindre lämplig eftersom det skulle innebära att t.ex. en försäljning i gårdsbutik, oavsett omfattning, skulle falla utanför. Regeringen anser därför att den avgränsning som Jordbruksverket har föreslagit är att föredra.

Enligt regeringens mening är det också viktigt att insatser görs för att underlätta för den småskaliga livsmedelsproduktionen samtidigt som samhällets krav på en god livsmedelskontroll upprätthålls. Det övervägande antalet värphöns, 81 %, finns i besättningar med mer än 5 000 höns. Som nyss nämnts föreslår Jordbruksverket att besättningar med mindre än 200 djur undantas från den obligatoriska kontrollen. Det innebär att drygt 95 % av värphönsen då kommer att omfattas av kontrollen. Enligt verkets bedömning innebär det en tillfredsställande säkerhet från folkhälsosynpunkt samtidigt som kostnaderna för de mindre besättningarna inte blir oproportionerligt stora. Det bör ankomma på Jordbruksverket att mot bakgrund av vad vi nu anfört bestämma vilka besättningsstorlekar som den obligatoriska kontrollen skall gälla. Mot bakgrund av den struktur som äggproduktionen har i dag finner regeringen dock att den av Jordbruksverket föreslagna gränsen synes väl avvägd.

I lagen om bekämpande av salmonella hos djur bör det således föras in ett bemyndigande som gör det möjligt att meddela föreskrifter om att den som yrkesmässigt håller fjäderfä för produktion av ägg skall låta utföra och bekos-

ta salmonellakontroll av djuren. Föreskrifterna med stöd av lagen bör utformas så att kontrollkravet bara kommer att gälla besättningar över en viss storlek. Det i lagen angivna kravet på yrkesmässighet kan vid ett sådant förhållande inte förutsättas leda till några avgränsningsproblem. Av föreskrifterna bör vidare framgå att kontrollen inte gäller annan äggproduktion än den som sker för konsumtion.

Med den föreslagna modellen kommer således inte alla värphönsbesättningar att omfattas av den obligatoriska kontrollen. Det bör dock även för de undantagna besättningarna föras anteckningar om verksamheten, såsom när det gäller den leverans av ägg som sker. Regeringen föreslår därför att alla som yrkesmässigt producerar ägg skall vara skyldiga att föra anteckningar och lämna uppgifter om sin verksamhet, dvs. även innehavare av mindre besättningar som inte omfattas av den obligatoriska salmonellakontrollen. Motsvarande skyldighet gäller redan i dag för den som yrkesmässigt driver verksamhet för kläckning av ägg. Det innebär att smittskyddsutredningar vid misstanke om salmonellasmitta från ägg underlättas och att också ägg från mindre besättningar som inte omfattas av kontrollen kan spåras och eventuell salmonellainfektion bekämpas. I den mån det i det här sammanhanget krävs någon definition av begreppet yrkesmässighet bör en sådan precisering kunna ske i föreskrifter meddelade av Jordbruksverket.

Enligt regeringens bedömning bör de föreslagna bestämmelserna väsentligt effektivisera salmonellakontrollen samtidigt som förutsättningarna för den småskaliga livsmedelsproduktionen underlättas.

4.3 Delegation av beslut om bekämpningsåtgärder till veterinär

Regeringens förslag: Jordbruksverket får delegera till en veterinär att besluta om bekämpningsåtgärder enligt lagen om bekämpande av salmonella hos djur.

Jordbruksverkets förslag överensstämmer i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna är i allmänhet positiva till att den förordnade veterinären ges befogenhet att fatta de beslut som är nödvändiga för att förhindra smittspridning. Några remissinstanser har påpekat att det är väsentligt att samråd förekommer mellan förordnad veterinär, länsstyrelsen och Jordbruksverket samt att förordnandet för veterinären bör vara personligt.

Skälen för regeringens förslag: Enligt nu gällande regler fattar Jordbruksverket i princip alla beslut om bekämpningsåtgärder vid salmonellainfektioner. Besluten kan gälla slakt eller annan avlivning, begränsningar i djurflödet till eller från en smittad djurenhet, rening av lokaler eller föremål och andra från bekämpningssynpunkt nödvändiga åtgärder. Jordbruksverket kan

överlåta vissa av dessa befogenheter på länsstyrelsen. Tillsynen av efterlevnaden av besluten utövas av en veterinär som förordnas av Jordbruksverket.

En del av bekämpningsåtgärderna består i att meddela beslut om s.k. spärrförklaring, vilket bl.a. innebär begränsningar i fråga om in- eller utförsel av djur till eller från besättningen och tillträde till stallarna för andra än den personal som behövs för djurens skötsel och gårdens drift i övrigt. Syftet med en sådan spärr är att i största möjliga utsträckning hindra att smittan sprids till andra besättningar.

Utfärdandet av en spärrförklaring kräver kännedom om förhållandena på platsen. Bästa kunskapen om dessa förhållanden har den förordnade veterinären. Förutsättningarna för ett snabbt ingripande med adekvata bekämpningsåtgärder ökar därför om Jordbruksverket ges möjlighet att delegera befogenheten att besluta om spärrförklaring och annan bekämpning till den veterinär som verket finner lämplig. Ett sådant förordnande bör vara personligt. Det är fråga om att fatta beslut av kvalificerad natur som kräver noggranna överväganden och hög kompetens hos veterinären. Besluten kan dessutom vara i betydande grad ingripande och tyngande för den enskilde. Enligt regeringens mening bör lagen om bekämpande av salmonella hos djur ändras så att den nu beskrivna delegationen blir möjlig.

I lagrådsremissen föreslogs i förtydligande syfte ett bemyndigande som avsåg föreskrifter om hur provtagning och undersökning skall genomföras. Lagrådet har bl.a. påpekat att den föreslagna bemyndiganderegeln är onödig med hänsyn till det bemyndigande som redan finns i 2 § och regeringens behörighet att meddela verkställighetsföreskrifter. Regeringen ansluter sig till Lagrådets uppfattning och lägger därför inte fram något motsvarande förslag i propositionen.

5 Vissa djurskyddsfrågor

5.1 Prövning av djurstallar

Regeringens förslag: En särskild avgift skall kunna tas ut om föreskriven förprovning av stall eller andra förvaringsutrymmen för djur underlåts.

Jordbruksverkets förslag: En möjlighet till efterprovning av stall och andra förvaringsutrymmen för djur införs.

Remissinstanserna är i allmänhet positiva till att det införs en möjlighet att i efterhand ingripa mot byggnadsåtgärder som inte förprovats. Sveriges lantbruksuniversitet, Länsstyrelserna i Skaraborgs och Värmlands län, Nordiska samfundet mot plågsamma djurförsök, Sveriges djurskyddsföreningars riksförbund och Sveriges veterinärförbund anser att det redan av lagen bör framgå att provningen gäller sådana förhållanden som avser djurskyddet och

djurhälsan. Sveriges lantbruksuniversitet, Länsstyrelserna i Göteborgs och Bohus, Skaraborgs och Västerbottens län och Svenska lantarbetareförbundet har påpekat att det är nödvändigt att göra en helhetsgranskning från djurhälso- och djurskyddssynpunkt och att alla former av inhysningssystem bör bli föremål för förprovning.

Skälen för regeringens förslag: Som ett led i strävandena att ge husdjuren en god miljö infördes år 1973 bestämmelser om förprovning av djurstallar. Av grundläggande betydelse har ansetts vara att djurstallar utformas med beaktande av djurskyddsaspekterna eftersom husdjurens hälsa är så starkt beroende av närmiljön. Även ekonomiska och produktionstekniska faktorer måste emellertid beaktas. Samtidigt har framhållits att ett större hänsynstagande till djurskyddssynpunkter vid utformningen av djurstallar ofta leder till ekonomiska fördelar för djurägaren eftersom ett bättre djurskydd leder till en bättre djurhälsa som i sin tur ger ökat produktionsresultat (prop. 1973:31 s. 21). I prop. 1987/88:93 om djurskyddslag m.m. framhölls att djurstallar även i fortsättningen bör förprövas från djurskyddssynpunkt och att provningen liksom hittills bör vara ett uttryck för en strävan att med god stallmiljö och lämpliga skötselmetoder öka förutsättningarna för ett gott hälsotillstånd hos djuren. Provningsen bör omfatta alla faktorer i miljö och skötsel som har betydelse för djurhälsa och djurbeteenden och därmed för djurskyddet. Även en uppföljning bör ske dels för att kontrollera att tillståndet och de villkor som kan ha förenats med detta har följts, dels för att studera hur anläggningen fungerar i praktiken. Frågor om godkännande av stallar och anläggningar prövas av länsstyrelsen. Länsstyrelsen skall också besikta stallar och anläggningar innan de tas i bruk. För provningen skall en avgift betalas enligt föreskrifter som meddelas av Jordbruksverket. För närvarande tas det vid en enklare handläggning, t.ex. provning av ett mindre stall, ut en avgift på 2 000 kr och vid en normal handläggning 4 000 kr. I särskilt komplicerade ärenden tillämpas en timtaxa varierande från 285–365 kr per timme. Brott mot reglerna om förprovning kan leda till åtal. Böter som utdöms uppgår vanligtvis inte till det belopp som en förprovning hade kostat.

Vid bl.a. miljö- och hälsoskyddsnämndernas inspektioner i samband med tillsynen enligt djurskyddslagen har det kommit fram att stallar uppförts eller byggts om utan att någon förprovning har skett. Det har visat sig svårt att komma till rätta med den olovliga byggnation som sker. Som en bidragande orsak till problemen har angetts att bötesstraffet oftast är en mindre ekonomisk påfrestning än kostnaden för en förprovning. Tillsynsmyndigheternas befogenhet enligt djurskyddslagen att besluta om förelägganden för att i efterhand komma till rätta med en byggnads fel och brister har inte varit ett tillräckligt verksamt medel för att åstadkomma en bättre efterlevnad av reglerna om förprovning.

För att komma till rätta med problemet föreslår regeringen att det i djurskyddslagen införs ett bemyndigande till stöd för föreskrifter om en sanktionsavgift för den som inte iakttar skyldigheten att låta förpröva ett stall eller annat förvaringsutrymme för djur.

Skyldigheten att låta förpröva stallar m.m. behålls följaktligen oförändrad. I de fall då föreskrifterna om förprovning inte har följts, skall det vara möjligt att ta ut en särskild avgift i efterhand. Avgiften bör i likhet med byggnadsavgift enligt plan- och bygglagen (1987:10) vid olovligt byggande bestämmas till fyra gånger den avgift som annars skulle ha betalats. Eftersom det är länsstyrelsen som prövar frågan om godkännande av stallar och anläggningar bör länsstyrelsen även besluta om den särskilda avgiften. Avgiften bör tas ut av den som var ägare av stallet eller förvaringsutrymmet när byggnadsåtgärden vidtogs.

Lagrådet har haft synpunkter på det föreslagna bemyndigandet som innebär rätt för regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Statens jordbruksverk att meddela föreskrifter om avgiftsskyldigheten. Enligt Lagrådet får en sanktionsavgift av ifrågavarande slag anses ha en sådan karaktär att det står bäst i överensstämmelse med motiven till regeringsformen att åtminstone ramarna för regleringen preciseras av riksdagen. Så har också enligt Lagrådet i regel skett vad gäller de sanktionsavgifter som hittills införts. Lagrådet vill i första hand förorda att en lagreglering görs efter förebild av avgiftsbestämmelserna i plan- och bygglagen. Det innebär att avgiftsbestämmelserna i huvudsak anges i lagen. I andra hand anser Lagrådet att åtminstone vissa ramar bör anges för bemyndigandet. Det kan enligt Lagrådet inte anses lämpligt att tillåta regeringen att delegera befogenheten att meddela föreskrifter i ämnet vidare till Jordbruksverket.

Enligt regeringens mening bör bestämmelsen få formen av ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om avgiften. För att uppfylla de krav som Lagrådet hänvisat till bör bemyndigandet preciseras på sätt som skett i lagen med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor. Följaktligen bör i bemyndigandet anges vem som skall vara avgiftsskyldig och med vilket belopp avgiften skall kunna tas ut. Ytterligare bestämmelser om den särskilda avgiften bör tas in i djurskyddsförordningen.

Givetvis kan reglerna om föreläggande att ändra den utförda byggnaden för att tillgodose djurskyddslagstiftningens krav komma till användning också i sådana fall då den särskilda avgiften skall betalas. Ett föreläggande kan förenas med vite. Om ett föreläggande inte följs kan det till sist bli fråga om att byggnaden ändras eller rivs på den försumliges bekostnad.

Tillsynen inom kommunen av djurskyddsreglernas efterlevnad utövas av den kommunala nämnd som har hand om miljö- och hälsoskyddsfrågor. För tillsynen har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls och att där besikta djuren, göra undersökningar och ta prover. Det är rimligt att anta att det är i första hand vid sådan tillsyn som byggnadsåtgärder som inte förprovats kommer att upptäckas. Nämnden bör då underrätta länsstyrelsen om att förprovning inte har skett och länsstyrelsen får då ta upp frågan om en särskild avgift skall tas ut. Även vid besök av t.ex. distriktsveterinären kan underlåten förprovning uppdagas och rapporteras till länsstyrelsen. När det upptäcks att en byggnad inte har förprovats bör nämnden i samverkan med länsstyrelsen ta ställning till om

det är nödvändigt att bygga om eller ändra byggnaden för att den skall kunna godkännas från djurskydds- och djurhälsosynpunkt. Som underlag för denna prövning behövs i allmänhet ritningar över byggnaden. Ritningar kan alltså behöva upprättas i efterhand och detta får då ses som en åtgärd som behövs för att lagstiftningen skall efterlevas. Tillsynsmyndigheten kan därför med stöd av 26 § djurskyddslagen förelägga den som uppfört byggnaden att tillhandahålla nödvändiga ritningar.

I djurskyddslagen bemyndigas regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket att meddela föreskrifter om bl.a. stall och andra förvaringsutrymmen för djur samt om skyldighet att låta förpröva sådana utrymmen. I djurskyddsförordningen föreskrivs att godkännande av djurstallar skall ske från djurskydds- och djurhälsosynpunkt. Regeringen anser mot den bakgrunden att det inte skall behöva råda någon tvekan om vad förprovningsen skall avse. Enligt regeringens mening kan det inte anses nödvändigt att i det här avseendet göra några förtydliganden i djurskyddslagen.

Redan i prop. 1987/88:93 framhålls att prövningen bör omfatta alla faktorer i miljön som har betydelse för djurhälsa och djurbeteende och därmed även för djurskyddet. Detta har hela tiden varit och skall alltjämt vara utgångspunkten vid den förprovning som görs. Någon ytterligare precisering av prövningens omfattning utöver den som görs i djurskyddsförordningen är därför inte nödvändig.

5.2 Godkännande av hovslagare

Regeringens förslag: Ett system för godkännande av hovslagare införs.

Sveriges lantbruksuniversitetets förslag (Institutionen för husdjurshygien): Ett auktorisationssystem för hovslagare införs.

Remissinstanserna: Samtliga remissinstanser utom Lantbrukarnas riksförbund tillstyrker förslaget. Lantbrukarnas riksförbund anser att problemet med en bristande tillgång på kvalificerade hovslagare och klövvårdare inte avhjälps genom en auktorisation. Djurägarna bör enligt förbundet skaffa sig en uppfattning om kompetensen hos en hovslagare genom referenser eller uppgifter om utbildning. Jordbruksverket anser det naturligt att verket anförtros uppgiften som auktoriserande myndighet.

Allmänna utgångspunkter: En god hov- och klövvård är viktig för husdjurens välbefinnande. De djur som främst är i behov av sådan vård är nötkreatur och hästar.

I Sverige har hästen haft sin största betydelse inom jord- och skogsbruket, försvaret och transportsektorn. Det största antalet hästar registrerades i början på 1920-talet. Antalet hästar var då 700 000. I och med "avhästningen" inom

försvaret och inom jord- och skogsbruket efter andra världskriget minskade antalet hästar och var endast ca 82 000 i början av 1970-talet.

Dagens hästhållning har en annan inriktning än tidigare. Antalet travhästar har ökat kraftigt, men främst har det stora antalet ridintresserade barn och ungdomar medfört att antalet hästar åter ökat. Det finns ingen officiell statistik över antalet hästar i landet. I Lantbruksstyrelsens rapport (1991:4) Hästutredningen uppskattas antalet hästar till 160 000–180 000.

Alla hästar är i behov av regelbunden hovvård. Inom travsporten sköts hovvården av tradition till stor del av tränare eller skötare. I övrigt anlitas vanligen praktiserande hovslagare. Enligt uppgift från Svenska hovslagareföreningen finns det i dag ca 500 verksamma hovslagare i landet. Hälften av dessa beräknas ha hov- och klövvård som huvudsaklig försörjningskälla.

Efterfrågan på hovslagtjänster är mycket stor och det råder brist på hovslagare. I den nyss nämnda Hästutredningen uppskattas behovet av hovslagare till hästar som inte skos av ägare, tränare eller skötare till mellan 700 och 800. Hästutredningen påpekar att svårigheterna att täcka behovet accentueras av att många av de arméutbildade yrkesverksamma hovslagarna närmar sig eller har nått pensionsåldern. Bland de nyutbildade förekommer dessutom ofta en alltför tidig avgång beroende på belastningsskador m.m.

Tills nyligen anordnades hovslagarutbildning enbart på en plats i landet, nämligen av hovslagar-skolan i Skara med Sveriges lantbruksuniversitet som huvudman. Numera anordnas det hovslagarutbildning på flera ställen, bl.a. inom AMU och gymnasieskolan.

Institutionen för husdjurshygien vid Sveriges lantbruksuniversitet har i en skrivelse den 24 april 1992 föreslagit att en auktorisation av hovslagare införts. Förslaget har utarbetats av en arbetsgrupp med representanter för institutionen och Svenska hovslagareföreningen. Som skäl anför arbetsgruppen bl.a. att i dag kan vem som helst oavsett utbildning och erfarenhet kalla sig hovslagare och att det därmed är svårt för hästägare att avgöra om en hovslagare har tillräcklig utbildning och erfarenhet i fråga om hovvård och hovslageri. Arbetsgruppen anför vidare att det vid flera tillfällen inträffat att personer som uppgett sig vara hovslagare utfört ingrepp och på grund av okunnighet orsakat djuren lidande och skada.

Det har också i andra sammanhang framförts önskemål om någon form av auktorisation av hovslagare. Dåvarande Lantbruksstyrelsen anförde i sin rapport Hästutredningen bl.a. att en stor del av hovslageriverksamheten sköts av personer som har verksamheten som bisyssla, vilket gör att branschens omfattning och omsättning är svår att kartlägga. Den stora efterfrågan på hovslagare i kombination med djurägarnas ofta bristande kunskaper i ämnet har i vissa fall lett till att hovslageriarbete av låg kvalitet har utförts vilket är en betydande riskfaktor för hästhälsa och djurskydd. Lantbruksstyrelsen föreslog därför att frågan om auktorisation av hovslagare skulle utredas.

Skälen för regeringens förslag: I Sverige lägger vi stor vikt vid djurskyddsintresset och en av de grundläggande bestämmelserna i djurskyddslagen är att djur skall skyddas mot onödigt lidande och sjukdom.

Hästitresset har ökat under de senaste årtiondena och hästhållningen har som nämnts i det föregående en annan struktur än tidigare. Antalet fritids- och sporthästar har ökat och därmed antalet hästägare med liten eller ingen erfarenhet av hästskötsel. Enligt Hästutredningen är det största enskilda djurskyddsproblemet inom hästhållningen hästägarnas låga kunskapsnivå i fråga om hästens skötsel och vård.

Enligt regeringens mening är det betydelsefullt att hovslageriverksamheten bedrivs på ett djurskyddsmässigt godtagbart sätt. Trots att de ingrepp som en hovslagare utför inte är att betrakta som operativa, görs de i levande vävnad. Om ingreppen inte utförs på ett riktigt sätt kan de medföra skada och lidande för djuren. Det är därför viktigt att den som utför dessa ingrepp har goda kunskaper och praktisk färdighet. Det kan vara svårt för en hästägare att bedöma om en hovslagare har utfört ett riktigt arbete. Skadan kan då redan vara skedd. Det är bl.a. av det skälet viktigt att djurägarna när de vill anlita en professionell hovslagare har möjlighet att välja en hovslagare som har dokumenterat goda kunskaper. Därför bör bestämmelser om godkännande av hovslagare införas.

Flera remissinstanser betonar att bristen på hovslagare är ett stort problem. Som tidigare nämnts har det dock under den senaste tiden på flera platser anordnats utbildningar i hovslageri. Svenska hovslagareföreningen påpekar i sitt yttrande att dessa utbildningar är av varierande längd och synes vara av skiftande kvalitet. Enligt vår mening är det mot bakgrund av bristen på hovslagare positivt att fler utbildningar i hovslageri har satts igång. Ett system med godkännande av hovslagare bör medföra en kvalitetshöjning av utbildningarna.

Regeringen delar den uppfattning som flera remissinstanser har att ett system för godkännande av hovslagare inte skall innebära att all hovslageriverksamhet måste utföras av godkända hovslagare. Ett system för godkännande av hovslagare kommer således inte att utgöra någon konkurrensbegränsning eller något ingrepp i näringsfriheten. Det ger däremot djurägarna en möjlighet att välja en hovslagare med dokumenterat goda kunskaper och praktisk färdighet.

I enlighet med vad Jordbruksverket anför i sitt yttrande bör verket vara godkännande myndighet. Jordbruksverket bör också få befogenhet att meddela föreskrifter om vad som skall krävas för godkännande. Detta bör ske efter samråd med Svenska hovslagareföreningen, Hästhållningens yrkesnämnd och utbildningsanordnare. Kunskapskraven bör formuleras på så sätt att garantier kan skapas för en god minimistandard på de godkända hovslagarna.

I landet finns för närvarande flera skolor som bedriver hovslageriutbildning. Även traditionell utbildning i form av lärlingssystem förekommer. Båda dessa utbildningsformer bör betraktas som godtagbara vägar för att uppnå ett formellt godkännande som hovslagare. En förutsättning för godkännande bör vara att den sökande har tillfredsställande kunskaper både vad gäller hovvård och klövvård. I det här sammanhanget har särskilt understrukits behovet av hovslagare på grund av det ökande antalet hästar i landet. Det är emellertid vik-

tigt att också påpeka behovet hos de klövbärande husdjuren av en god klövvård.

Prop. 1993/94:68

För att underlätta för allmänheten att bedöma kvaliteten hos en anlitad hovslagare bör hovslagaren efter godkännande kunna visa upp någon form av intyg som utvisar att han eller hon har godkänts av Jordbruksverket. Hos Jordbruksverket bör det föras en förteckning över godkända hovslagare.

Ett system som innebär att en statlig myndighet meddelar ett godkännande förutsätter kontroll av att standarden hos godkända hovslagare upprätthålls. Jordbruksverket bör därför kunna upphäva godkännandet för den hovslagare som i sin yrkesutövning visar grov oskicklighet eller annars visar sig uppenbart olämplig. Om någon obehörigen skulle utge sig för att vara godkänd hovslagare bör ingripande kunna ske med stöd av marknadsföringslagen.

Den som vill bli godkänd hovslagare bör vara skyldig att betala en avgift för prövningen i samband med att ansökan om godkännande görs hos Jordbruksverket. Avgiften som skall ge full kostnadstäckning för verkets prövning bör tas ut oavsett vilket resultat ansökan leder till.

6 Bekämpning av tuberkulos hos hjorddjur

Regeringens förslag: Regeringen skall, med stöd av ett bemyndigande som förs in i lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m. kunna meddela föreskrifter om vad som skall gälla för att kronhjortar och dovhjortar som inte omfattas av en hälsokontroll skall få flyttas från ett hägn. Föreskrifterna får också avse andra djurslag som hålls i sambete med kronhjort eller dovhjort. Regeringen skall kunna delegera till Jordbruksverket att meddela föreskrifterna.

Livsmedelslagen (1971:511) ändras så att föreskrifter får meddelas som innebär att kött från hägnad hjort som hanteras i enskilt hushåll skall omfattas av köttbesiktningstvånget.

Jordbruksverkets förslag: Tuberkulos hos hjorddjur bör inte som hittills bekämpas med stöd av epizootilagstiftningen utan med stöd av en särskild lagstiftning om förebyggande och bekämpande av tuberkulos hos hjorddjur. Det grundläggande syftet med den föreslagna lagen är att utrota sjukdomen i landet. I lagen som avser hjortar av arterna kronhjort och dovhjort som hålls i hägn finns bestämmelser som möjliggör en kontroll över vilka hägn som finns i landet. Vidare finns bestämmelser som reglerar flyttningar av djur mellan hägn och bestämmelser om vilka djur som får hållas i hägn. Bestämmelser om sjukdomskontroll såväl av djur som slaktas, avlivas eller självdör, som av levande djur föreslås. Jordbruksverket föreslår att bestämmelser skall införas om kontroll av hägnade djur genom obligatorisk tuberkulintestning. Om särskilda skäl finns skall dock enligt Jordbruksverkets förslag undantag från kravet på tuberkulintestning kunna medges. Vidare föreslås bestämmel-

ser om märknings-, rapporterings- och journalföringsskyldighet. Slutligen föreslås föreskrifter om anmälningsplikt för hägnägaren eller brukaren vid misstanke om tuberkulos i hägn liksom föreskrifter om obligatorisk veterinärkontroll. Ansvaret för bekämpningen av tuberkulos skall enligt förslaget åvila Jordbruksverket. Detsamma gäller tillsynen över efterlevnaden av den föreslagna lagstiftningen.

Remissinstanserna: Riksförbundet för Svensk hjortavel och Sällskapet Frisk kronhjort har avstyrkt förslaget och lämnat egna förslag till ett frivilligt program för bekämpning av tuberkulos hos hjort. Förslaget har avstyrkts också av flera enskilda personer. Glesbygdsmyndigheten har avstått från att yttra sig i ärendet. Flertalet remissinstanser, däribland Statens livsmedelsverk, Statens naturvårdsverk, Statens veterinärmedicinska anstalt, Statens bakteriologiska laboratorium och Lantbrukarnas riksförbund har tillstyrkt de föreslagna åtgärderna.

Skälen för regeringens förslag: Ända till i maj 1991 då nötkreaturstuberkulos påvisades på hjort i ett hägn i Stockholms län betraktades denna infektionssjukdom som utrotad i Sverige. I dagsläget har ytterligare sju tuberkulosinfekterade hjorthägn påvisats. Den mest sannolika smittkällan är dovhjortar som importerades till landet år 1987. Dessa djur samt djur som har haft direkt eller indirekt kontakt med de importerade djuren och därför kan vara smittade, bedöms vara spridda på olika hägn i landet. I Sverige finns i dag omkring 750 hjorthägn. Antalet hjortar i hägnen är okänt men kan uppskattas till ungefär 50 000.

Tuberkulos är en s.k. zoonos. Det innebär att sjukdomen inte bara smittar mellan djur och mellan människor utan också från djur till människa och vice versa. Tuberkulos hos däggdjur ger upphov till en allvarlig kronisk sjukdom. Inkubationstiden kan vara mycket lång, från några månader till många år. Sjukdomen är svår att diagnostisera. Det finns ingen fungerande behandling för djur som har smittats med tuberkulos. Om en infektion med tuberkulos diagnostiseras hos ett djur måste detta avlivas och kroppen totalkasseras.

Tuberkulos är en epizootisk sjukdom och bekämpningen sker med stöd av epizootilagstiftningen. Epizootilagen (1980:369) gäller bl.a. för tuberkulos av bovin och human typ hos klövbärande djur och häst. Lagen reglerar allmänfarliga djursjukdomar som kan spridas genom smitta bland djur eller från djur till människor. Syftet med lagen är att möjliggöra en snabb och effektiv utrotning av epizootiska sjukdomar som introduceras i landet. Epizootilagen ger samhället omfattande befogenheter att vidta åtgärder. Den innefattar också långtgående skyldigheter att ersätta djurägare för t.ex. förlust av djur som måste slaktas, kostnader för rengöring och desinfektion samt för driftsavbrott eller störningar i driften. Eftersom Sverige har varit förskonat från större utbrott av epizootiska sjukdomar under många år finns inte några aktuella beräkningar av hur mycket sådana utbrott kan kosta.

Efter ett mödosamt bekämpningsarbete främst under 1900-talets första hälft förklarades Sverige år 1958 som ett av få länder i världen fritt från nötkreaturstuberkulos. Det är ett allvarligt problem att vi nu åter, efter så många

år, har fått in sjukdomen i landet. För att komma till rätta med situationen måste beredskapen mot sjukdomen höjas. I motsats till Jordbruksverket anser regeringen emellertid att det för närvarande inte finns skäl för att utmönstra tuberkulos ur epizootilagstiftningen. Tuberkulos bör därför även i fortsättningen bekämpas med stöd av denna lagstiftning.

Det finns flera frivilliga sjukdomsbekämpningsprogram i Sverige, t.ex. för leukos hos nötkreatur och för Aujeszky's sjukdom hos svin. Programmen har stor anslutning. På motsvarande sätt bör en frivillig hälsokontroll som är inriktad på att bekämpa tuberkulos hos hjort anordnas. En sådan hälsokontroll kan i likhet med de nämnda programmen utformas inom ramen för bestämmelserna i lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m. Med hänsyn till vad som framkommit under beredningen av lagstiftningsärendet finns det goda förutsättningar för att en frivillig hälsokontroll för hjortdjur skall komma till stånd. Enligt vad regeringen erfarit är en sådan hälsokontroll nu under utarbetande. Det är naturligt att störst intresse för en kontroll finns hos hjortägare som säljer livdjur. Emellertid får det förutsättas att också hjortägare som håller hjortar för köttproduktion har ett starkt intresse av att ansluta sig till en frivillig kontroll. Vi vet inte med säkerhet i dag hur utbredd sjukdomen är bland hjortar. Det är därför angeläget att den frivilliga kontrollen börjar så snabbt som möjligt och att anslutningen till kontrollen blir stor. Därmed skapas möjlighet att utrota tuberkulos hos hjortdjur i Sverige. En spridning av tuberkulosen bland de hägn där hjortar hålls för köttproduktion skulle hota hela hjortnäringen i Sverige och på sikt innebära hälsorisker för befolkningen.

Det viktigaste inslaget i ett sådant kontrollprogram bör vara ett åtagande från deltagarna i programmet att inte föra levande djur från ett hägn om inte samtliga djur i detta tuberkulintestats vid minst tre tillfällen under minst ett år med negativt resultat och hägnet därvid har förklarats fritt från tuberkulos.

Med hänsyn till de allvarliga konsekvenser som en spridning av tuberkulos kan få inte bara för den enskilde djurägaren, jordbruksnäringen och staten utan också för djur och människor i allmänhet är det emellertid inte tillräckligt med enbart en frivillig hälsokontroll. Från ungefär 200 av de svenska hjorthägnen säljs livdjur. Det innebär att ett antal levande djur flyttas inom landet och kanske också exporteras. Det är stor risk för smittspridning när djur flyttas. För att bekämpningen skall bli heltäckande och effektiv måste det därför finnas möjligheter att med stöd av lag förbjuda ägare till sådana besättningar som står utanför kontrollen att flytta levande djur från ett hägn, om inte detta har förklarats fritt från tuberkulos.

En sådan reglering kan kanske i det korta perspektivet uppfattas som mycket ingripande för den enskilde hjortägaren. Det får emellertid anses vara av lika stort intresse för näringen som för staten att sjukdomen så snabbt som möjligt bekämpas och på nytt utrotas. För den enskilde producenten är det av stort ekonomiskt intresse att återvinna de fördelar vid internationell handel som Sverige som tuberkulosfritt land sedan länge har haft. Det har i ärendet upplysts att ett tjugotal hjortägare efter tuberkulosutbrottet år 1991 har byggt

specialanläggningar för att kunna testa sina hjortar. Några av dessa hjortägare har på eget initiativ påbörjat testning av sina djur.

För att kunna hindra en hjortägare som står utanför det frivilliga hälsokontrollprogrammet från att flytta djur från hägn som inte är förklarade fria från tuberkulos krävs det lagstöd. Lagtekniskt bör detta stöd åstadkommas genom att lagen om kontroll av husdjur kompletteras med ett bemyndigande som innebär att regeringen skall kunna meddela föreskrifter om vad som skall gälla för att kronhjortar och dovhjortar som inte omfattas av kontrollen skall få flyttas från ett hägn. Föreskrifterna bör avse också andra djurslag som hålls i sambete med kronhjort eller dovhjort.

Om det skulle visa sig att anslutningen till den frivilliga kontrollen inte blir tillräckligt stor för att utrota sjukdomen måste ett mera vidsträckt obligatoriskt system övervägas. Regeringen har för avsikt att ge Jordbruksverket i uppdrag att efter två år redovisa en utvärdering av kontrollprogrammet.

Veterinärbesiktning av slaktroppar är den ojämförligt säkraste metoden att diagnostisera tuberkulos. Besiktningen är också en livsmedelshygienisk kontroll med syfte att förhindra att infekterat kött når ut till konsumenten. Ett av de i Sverige konstaterade tuberkulosfallen upptäcktes just vid kontroll av kött från en till synes helt frisk hjort. Med hänsyn till att hjortslakten ett ordinärt år omfattar 25–30 % av hjortstammen är köttbesiktningen ett mycket viktigt led i kampen mot tuberkulosen. Det är därför angeläget att hjortägarna iakttar bestämmelserna om köttbesiktningstvång och att kontrollen av efterlevnaden av dessa föreskrifter är effektiv.

Enligt Livsmedelsverkets kungörelse om köttkontroll (SLV FS 1990:6) undantas för närvarande husbehovsslakt av hjort från köttbesiktningstvången. För att bättre kunna övervaka sjukdomen och förhindra smittspridning till människa bör även husbehovsslakt av hjort vara underkastad köttbesiktningstvång. Livsmedelslagen bör ändras så att föreskrifter om sådan besiktning kan meddelas.

Vid misstanke om tuberkulos hos ett självdött djur skall obduktion ske enligt epizootilagstiftningens bestämmelser. När i andra fall självdöda djur påträffas, kan det i dagsläget i allmänhet inte förutsättas att någon obduktion sker. Obduktioner av djur är ett viktigt medel för att kontrollera och dokumentera sjukdomar. Enligt regeringens mening bör alla självdöda eller på grund av sjukdom avlivade hjortar äldre än sex månader obduceras med avseende på tuberkulos. Som tidigare nämnts kan smittade djur finnas spridda på olika hägn i landet. Obduktioner av samtliga hjortar som självdött eller som avlivats på grund av sjukdom ökar därför möjligheterna att snabbt upptäcka hägn med smittade djur.

Obduktionerna bör i förekommande fall beslutas med stöd av epizootilagen. Obduktioner för att verifiera sjukdomar som omfattas av epizootilagen är kostnadsfria för djurägaren. Om djurägarna själva måste bekosta obduktionerna finns det risk för att vissa djurägare avstår från att låta obducera djuret. I de fall epizootilagen inte är tillämplig bör därför kostnaderna för obduktionerna bekostas av allmänna medel. Särskilda medel för obduktionsverksamhet

finns avsatta under nionde huvudtitelns anslag Bekämpande av smittsamma husdjursjukdomar. För budgetåret 1993/94 uppgår dessa medel till 2 150 000 kr. Obduktionerna med avseende på tuberkulos bör rymmas inom ramen för dessa medel.

Inom EG ges medlemsländerna möjlighet att ansöka om s.k. tilläggsgarantier i fråga om sjukdomar som medlemsländerna är fria från eller för sjukdomar som landet har ett bekämpningsprogram för. Vid ett eventuellt svenskt medlemskap i EG krävs således att Sverige har pågående kontrollprogram avseende tuberkulos för att Sverige vid införsel av djur från andra länder skall kunna ges möjlighet att ställa krav på att de djur som förs in är fria från tuberkulos.

Enligt regeringens förslag kommer således i fortsättningen följande att gälla. Hjortar i hägn som är anslutna till kontrollprogrammet skall tuberkulintestas och inga djur får flyttas från ett hägn innan hägnet förklarats fritt från tuberkulos.

Inga levande hjortar får flyttas från hägn som inte är anslutna till kontrollprogrammet. Mer detaljerade villkor för sådana hägn skall meddelas i föreskrifter av regeringen eller efter regeringens bemyndigande Jordbruksverket. Sådana föreskrifter får också avse andra djur som hålls i hägn tillsammans med hjortar.

Således kommer inga levande hjortar att få föras från ett hägn om hägnet inte är friförklarat från tuberkulos. Vidare skall allt kött från hägnade hjortar besiktas och alla självdöda eller på grund av sjukdom avlivade hjortar obduceras. Vid misstanke om eller vid konstaterad tuberkulos skall sjukdomen även i fortsättningen bekämpas med stöd av epizootilagstiftningen.

Det är enligt regeringens mening viktigt att epizootilagen även i fortsättningen gäller vid misstanke om tuberkulos eftersom ersättningsreglerna enligt den lagstiftningen är gynnsamma för djurägaren. Därmed saknas ekonomiska skäl för en djurägare att underlåta att anmäla misstanke om sjukdomen till berörda myndigheter.

7 Vissa ändringar på djurområdet som föranleds av EES-avtalet

7.1 Bakgrund

EES-avtalet innebär krav på införlivande av ett mycket stort antal rättsakter som rör djur och djurhälsa samt livsmedelshygien.

I prop. 1991/92:170 om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) redovisades i vilka avseenden EES-avtalet rör Jordbruksdepartementets verksamhetsområde. I anslutning till en beskrivning av EES-avtalets bestämmelser och motsvarande svenska regler redovisade regeringen sin bedömning av i vilka avseenden avtalet skulle komma att föranleda författningsändringar.

Till den del EES-avtalet kräver lagändringar har riksdagen på grundval av två särskilda propositioner fattat beslut om ny och ändrad lagstiftning på djur-

området. Sålunda har beslutats två nya lagar, lagen (1992:1683) om provtagning på djur och lagen (1993:649) om marknadsreglering på fiskets område. Vidare har beslut fattats om ändringar i lagen (1985:295) om foder.

Redan i EES-propositionen förutskickade regeringen att lagen (1985:342) om kontroll av husdjur skulle behöva ändras som en följd av EES-avtalet. Emellertid förutsågs då inte det lagstiftningsbehov som nu föranleder regeringen att föreslå vissa ändringar i såväl lagen om kontroll av husdjur m.m. som lagen om provtagning på djur.

Jordbruksverket har, som framgår av avsnittet om ärendet och dess beredning, i en framställning till regeringen lämnat förslag till en ny lag om kontroll, märkning och registrering av djur m.m. Lagen som är en renodlad ramlag innehåller förslag till bemyndiganden på en rad områden. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall enligt förslaget få meddela föreskrifter om seminverksamhet, gentekniskt modifierade djur, märkning och registrering av djur, uppfödning av och handel med djur, in- och utförsel av djur, mjölkproduktion, djuravfall, köttklassificering, provtagning och undersökning på djur och slutligen också om avels- och hälsokontroll.

Huvuddelen av bemyndigandena är avsedda att ersätta bestämmelser som redan finns i annan lagstiftning. Förslaget innebär att man med en enda lag ersätter bestämmelser som i dag finns i förordningen (1956:413) om klassificering av kött, lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela bestämmelser om in- eller utförsel av varor, lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m. och lagen (1992:1683) om provtagning på djur. Bemyndigandena i den föreslagna lagen har till stor del sin motsvarighet i de nyssnämnda lagarna.

Bemyndigandet om seminverksamhet motsvarar i allt väsentligt 2 § första stycket lagen om kontroll av husdjur m.m. För att uppnå överensstämmelse med EES-avtalet har bemyndigandet utvidgats till att omfatta också ägg för avelsändamål.

Bestämmelsen om gentekniskt modifierade djur har föranletts av genteknikberedningens betänkande *Genteknik – en utmaning* (SOU 1992:82). I betänkandet föreslås att regleringen av bl.a. hållande av gentekniskt modifierade djur bör ske i lagen om kontroll av husdjur m.m.

Vad beträffar det föreslagna bemyndigandet om märkning och registrering av djur gäller följande. EG:s direktiv 92/102/EEG om märkning kan komma att omfattas av EES-avtalet. Därtill kommer att flera handelsdirektiv som omfattas av EES-avtalet kräver att djur som är föremål för handel är märkta och registrerade.

Bemyndigandena om uppfödning av och handel med djur motsvarar delvis 4 § första stycket lagen om provtagning på djur. Det tillägg som gjorts innebär stöd för att införliva ett EG-direktiv som reglerar handeln även inom ett land (direktiv 91/67/EEG). Direktivet omfattas av EES-avtalet.

Bestämmelsen om in- och utförsel av djur är avsedd att ge stöd för föreskrifter om in- eller utförsel av djur och produkter av animalt ursprung.

Bemyndigandet som gäller mjölkproduktion är avsett att ge lagstöd för föreskrifter om bl.a. djurhälsa, djurhållning och hygien i besättningar där

mjolk produceras. Föreskrifterna behövs för att uppfylla ett direktiv som kan komma att omfattas av EES-avtalet. Under alla förhållanden måste Sverige uppfylla direktivet senast den 1 januari 1994 för att som tredje land kunna exportera mjölkprodukter till EG.

Det föreslagna bemyndigandet som rör djuravfall avser att möjliggöra ett införlivande av direktivet 90/667/EEG om bl.a. omhändertagande av animaliskt avfall. Direktivet omfattas av EES-avtalet.

Bemyndigandet om köttklassificering skall utgöra stöd för föreskrifter om sådan klassificering. Föreskrifterna avses ersätta förordningen (1956:413) om klassificering av kött. Frågan om köttklassificering ingår inte i EES-avtalet. Först vid ett medlemskap i EG kan det bli aktuellt att anpassa de svenska reglerna.

Bestämmelserna om provtagning och undersökning på djur motsvarar 2 och 3 §§ lagen om provtagning på djur.

Bemyndigandena om avels- och hälsokontroll motsvarar 1 § andra stycket och 3 § lagen om kontroll av husdjur.

Förutom de nu nämnda bemyndigandena innehåller den föreslagna lagen bestämmelser om avgifter, tillsyn, ansvar och överklagande.

7.2 Den lagtekniska lösningen

Regeringens bedömning: Det införlivande av EG:s rättsakter som nu bör ske begränsas i huvudsak till vad som krävs för att uppfylla EES-avtalet. Införlivandet bör ske inom ramen för befintlig lagstiftning.

Jordbruksverkets förslag innebär en ny samlande lag som tar hänsyn också till den anpassning till EG:s regler som kan komma att krävas vid ett medlemskap.

Remissinstanserna: Av de remissinstanser som har uttalat sig om den lagtekniska lösningen tillstyrker flertalet Jordbruksverkets förslag. Några remissinstanser, däribland Statskontoret, ifrågasätter det lämpliga i att redan nu lagstifta för att möjliggöra ett införlivande av rättsakter som inte klart omfattas av EES-avtalet.

Skälen för regeringens förslag: Jordbruksverket har i sin framställning anført att den föreslagna lagen skulle underlätta överblicken över regel-systemet och följaktligen också tillämpningen av detta. Regeringen kan i viss utsträckning instämma i den bedömningen. Det kan vara rationellt att samla ett antal författningar i en gemensam lag.

Den föreslagna ordningen att i en lag sammanföra ett antal ämnesområden som bara delvis har ett sakligt samband utöver det förhållandet att reglerna rör djur kan emellertid ifrågasättas. Regeringen delar inte heller Jordbruksverkets uppfattning när det gäller behovet av att nu reglera vissa ämnesområden.

Det föreslagna bemyndigandet om gentekniskt modifierade djur bygger på Genteknikberedningens förslag. Detta ärende bereds för närvarande inom regeringskansliet och regeringen har för avsikt att i ett annat sammanhang återkomma till riksdagen i denna fråga.

Förslaget att i lagen reglera frågan om in- och utförsel av djur genom ett särskilt bemyndigande har motiverats med hänvisning till de förpliktelser ett medlemskap i EG kan komma att innebära. Enligt regeringens mening saknas det emellertid skäl att på det här området göra en sådan anpassning redan nu.

Till den del den föreslagna lagen reglerar omhändertagande av djuravfall gör regeringen en annan bedömning än Jordbruksverket när det gäller behovet av en anpassning till EG:s regler. Som kommer att utvecklas närmare i det följande anser regeringen att redan befintlig lagstiftning tillgodoser de krav som följer av EES-avtalet.

Lagförslaget upptar också bestämmelser om köttklassificering. Som redan har nämnts ingår inte frågan om köttklassificering i EES-avtalet. I likhet med vad som har anförts i frågan om in- och utförsel av djur saknas det skäl för att redan nu överväga en anpassning till EG:s regler.

Det regleringsbehov som återstår kan enligt regeringens bedömning tillgodoses genom begränsade ändringar i befintlig lagstiftning. Huvuddelen av de återstående bemyndigandena i Jordbruksverkets förslag har sin motsvarighet i lagen om kontroll av husdjur, lagen om provtagning på djur och lagen med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor. Det som härutöver behöver regleras är frågan om märkning och registrering av djur, frågan om mjölkproduktion och frågan om handel med djur inom landet. Detta ändringsbehov kan tillgodoses genom vissa kompletteringar i lagen om provtagning på djur. Dessutom behövs en mindre ändring i reglerna om avel i lagen om kontroll av husdjur.

Regeringen förordar därför en lagteknisk lösning som innebär att regleringsbehovet tillgodoses genom ändringar i lagen om provtagning på djur och i lagen om kontroll av husdjur. Vid den bedömningen har också beaktats det förhållandet att en lösning med en helt ny samlande lag skulle förutsätta att den av riksdagen nyligen beslutade provtagningslagen, som ännu inte har trätt i kraft, upphävdes.

7.3 Handel med djur m.m.

Regeringens förslag: Lagen om provtagning på djur kompletteras med ett bemyndigande som innebär att föreskrifter skall kunna meddelas om djurhälsa, flyttningssdokument för djur och hygien vid transport av djur.

Jordbruksverkets förslag: Med undantag från den valda lagtekniska lösningen överensstämmer Jordbruksverkets förslag i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har uttalat sig i frågan är i huvudsak positiva till förslaget. Fiskeriverket och Fiskhälsan FH AB pekar på behovet av en samordning mellan fiskelagstiftningens bestämmelser om utsättning, odling och flyttning av fisk och de bestämmelser som kan komma att utfärdas med stöd av det föreslagna bemyndigandet.

Skälen för regeringens förslag: Riksdagen beslutade i december 1992 efter förslag från regeringen om en ny lag om provtagning på djur (prop. 1992/93:119, bet. 1992/93:JoU6, rskr. 1992/93:243). Lagen avser kartläggning och kontroll av smittsamma djursjukdomar samt kontroll av användningen av läkemedel vid uppfödning av djur. Lagen tillkom bl.a. i syfte att kunna genomföra undersökningar som behövs dels för att dokumentera att vissa allvarliga smittsamma sjukdomar över huvud taget inte förekommer i Sverige eller i en region inom landet, dels för att dokumentera förekomsten av vissa sjukdomar som är föremål för bekämpning eller omfattas av ett kontrollprogram, dels för att organisera en obligatorisk hälsoövervakning. Provtagningslagen föreslogs träda i kraft samtidigt med EES-avtalet och har således ännu inte trätt i kraft.

Ett viktigt ändamål med lagen var att Sverige skulle kunna få tilläggsgarantier för vissa sjukdomar vid import från länder som omfattas av EES-avtalet. Förekomst av kontrollprogram för en viss smittsam djursjukdom eller dokumenterad frihet från en sådan sjukdom innebär att Sverige kan kräva att djur som förs in från EES-området är fria från den aktuella sjukdomen. Detta leder till ökade krav på dokumentation och kontroll när det gäller den inhemska sjukdomssituationen.

I EES-avtalet ingår bl.a. direktiv 91/67/EEG om djurhälsovillkor för utsläppande på marknaden av djur och produkter från vattenbruk. Direktivet gäller även handeln inom resp. land och medför krav på bl.a. smittskyddsklassificering av zoner och anläggningar inom dessa zoner. Direktivet uppställer krav för flyttning av levande djur och produkter från vattenbruk mellan godkända och icke godkända zoner och anläggningar och för leverans för direkt konsumtion som livsmedel. Direktivet uppställer krav på att flyttningsdokument i vissa fall skall åtfölja transporter av fisk samt att transport av fisk skall ske på visst sätt. Viltfångad fisk avsedd för konsumtion omfattas inte av direktivet.

Provtagningslagen ger bemyndigande att meddela föreskrifter om, eller i det enskilda fallet besluta, att djur får säljas till annat än slakt eller flyttas från ett område till ett annat, endast om djuren är fria från viss sjukdom. Regeringen delar Jordbruksverkets uppfattning att provtagningslagen inte ger tillräckligt stöd för att i svensk lagstiftning införliva samtliga delar av direktiv 91/67/EEG om djurhälsovillkor för utsläppande på marknaden av djur och produkter från vattenbruk. Syftet med provtagningslagen är som tidigare angivits inte heller att ge lagstöd för införlivandet av EES-avtalets handelsbestämmelser. Lagen bör således ändras för att handeln med djur inom landet skall kunna regleras den dag EES-avtalet träder i kraft. Regeringen föreslår därför att det i lagen om provtagning på djur införs ett bemyndigande för regeringen

eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om djurhälsa, flyttningsdokument för djur och om hygien vid transport av djur.

Enligt fiskelagstiftningen krävs tillstånd av länsstyrelsen för utsättning av fisk eller flyttning av fisk från ett vatten till ett annat. Länsstyrelsens tillstånd krävs också för att anlägga och driva en fiskodling. Den samordning som kan behövas mellan fiskelagstiftningens regler och de föreskrifter som kommer att meddelas för att uppfylla det aktuella direktivet får åstadkommas genom samråd mellan Jordbruksverket och Fiskeriverket.

I EES-avtalet ingår även flera andra direktiv som rör handeln inom EG och med tredje land och som föranleder ett visst ändringsbehov. Direktivens bestämmelser för handeln med tredje land omfattas inte av EES-avtalet. Enligt avtalet skall dock den principen gälla att de avtalslutande parterna inte får tillämpa gynnsammare regler för import från tredje land än för den import som omfattas av avtalet. Direktiv finns bl.a. för reglering av djurhälsovillkor vid handeln med nötkreatur, svin, hästar, fjäderfä, kläckägg samt får och getter inom gemenskapen och med tredje land (64/432/EEG, 90/426/EEG, 90/539/EEG och 91/68/EEG). Direktiven innebär en omfattande reglering av exporten och detta medför bl.a. krav på hälsokontroller av djur, utfärdande av hälsointyg, märkning av djur samt godkännande av försäljningsplatser och hygienkrav för dessa.

EES-avtalet innehåller också vissa direktiv som avser djurhälsokrav vid handel med embryon från nötkreatur, nötsperma och svinsperma inom gemenskapen och med tredje land (89/556/EEG, 88/407/EEG och 90/429/EEG). Direktiven medför t.ex. krav på utformningen av tjurstationer och hygienbestämmelser för sådana stationer samt krav på tillsyn av dessa anläggningar. Vidare krävs t.ex. att embryon skall samlas inom officiellt godkända grupper bestående av tekniker med särskild kompetens. Dessa embryosamlingsgrupper skall stå under särskild tillsyn.

I EES-avtalet ingår även direktiv 72/461/EEG och 80/215/EEG som gäller hälsoproblem vid handel inom gemenskapen med färskt kött och köttvaror, samt direktiv 91/494/EEG som gäller djurhälsovillkor för handel inom gemenskapen och med tredje land av färskt fjäderfäkött. Även dessa rättsakter medför krav på exportreglering.

Regeringen delar Jordbruksverkets bedömning att lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- och utförsel av varor ger tillräckligt stöd för att meddela de föreskrifter som erfordras med anledning av EES-avtalet. Lagen bemyndigar regeringen att meddela föreskrifter om in- och utförsel av varor om det är påkallat av bl.a. handelspolitiska skäl eller av hänsyn till skyddet mot djursjukdomar. Regeringen får i sin tur överlåta åt förvaltningsmyndighet att meddela föreskrifterna.

Regeringen har för avsikt att senare göra erforderliga ändringar i veterinära införselkungörelsen och i veterinära utförselkungörelsen med anledning av de nämnda handelsdirektiven i EES-avtalet. Bl.a. följer av avtalet att de nuvarande kraven för tillstånd till införsel av djur och djurprodukter från andra EES-

7.4 Märkning och registrering av djur

Regeringens förslag: Lagen om provtagning på djur kompletteras med ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om märkning av djur, journalföring och om registrering av djur och djurhållare.

Jordbruksverkets förslag överensstämmer med undantag för den valda lagtekniska lösningen i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: Flertalet remissinstanser tillstyrker Jordbruksverkets förslag om ett obligatoriskt system för märkning och registrering av djur. Flera remissinstanser anser att det är angeläget att de identitets- och registreringssystem som finns utvecklade inom avelsorganisationen kan utnyttjas som bas för ett obligatoriskt märknings- och registreringssystem. Genom att utnyttja befintliga system skulle kostnaderna begränsas.

Skälen för regeringens förslag: EG:s regler om märkning och registrering av djur diskuteras inom ramen för nyttkomna EG-rättsakter som kan komma att omfattas av EES-avtalet. Ett system för identifiering och registrering av enskilda djur är en viktig förutsättning för att smittskyddskontroller skall kunna utföras vid handel med djur.

Direktiv 92/102/EEG om märkning och registrering av djur, det s.k. märkningsdirektivet, reglerar hur medlemsländerna skall märka och registrera nötkreatur, svin, får och getter. Syftet med direktivet är, förutom att möjliggöra en väl fungerande handel med djur inom EG, även att kontrollera aveln. Märknings- och registreringssystemet skall vidare utgöra ett underlag för kontroll av utbetalning av olika former av stöd. Enligt direktivet skall nötkreatur, svin, får och getter märkas och djurhållare av dessa djurslag registreras. Den centrala myndigheten skall enligt direktivet föra register över alla som håller djur i landet med uppgifter om djurslag samt vissa uppgifter om identifiering av dessa djur.

Medlemsstaterna kan medge undantag från märkningskravet för dem som håller högst tre får eller getter under förutsättning att bidrag inte söks för djuren. Undantag kan även i vissa fall beviljas för dem som håller endast ett svin. Undantagen gäller så länge djuren inte lämnar ursprungsbesättningen.

I Sverige finns på husdjurssidan frivilliga hälso- och avelskontroller som djurhållare kan anmäla sina djur till. Djur som ingår i kontrollen registreras och märks med antingen ett örönärke eller en tatuering. Sådana kontroller anordnas i dag bl.a. av Svensk husdjursskötsel och av Slakteriförbundet.

Svensk husdjursskötsel anordnar kontrollsystem för mjölkkor, köttboskap, svin och getter. Djur som är anslutna till Svensk husdjursskötsels kon-

trollsystem och som är födda före den 1 januari 1992 skall antingen vara märkta med klipp i öronen eller vara försedda med förpräglade plastmärken. Djur födda efter den 1 januari 1992 skall vara märkta med öronbricka. Samtliga djur är registrerade i ett centralt dataregister. Öronbrickan innehåller ett individnummer samt uppgifter om besättningstillhörighet och i vilken del av landet besättningen finns. Uppgifter om djurets identitet, ursprungsbesättning och eventuella ägarbyten finns lagrade i en central databas under djurets hela livstid. Djurhållaren för själv journaler över alla förändringar som sker i besättningen. Enligt uppgift från Svensk husdjurskötsel är i dag 93 % av hon-djuren i de mjölkproducerande besättningarna märkta och registrerade.

Slakteriförbundets hälsokontroll utförs av Svenska djurhälsovården. Kontrollen omfattar alla smågrisar som förmedlas samt viss del av slaktsvinsproduktionen, som har en lägre anslutningsgrad. Uppgifter om anslutna besättningar och antal djur i resp. besättning vid inspektionstillfällena lagras i dels lokala register, dels i ett centralt register. Smågrisar som ingår i hälsokontrollen märks med ett särskilt öronmärke eller genom tatuering där besättningsnumret ingår. Avelsdjur märks så att även djurets identitet framgår. Skillnaden är således att smågrisar bara kan identifieras med besättningsnumret medan avelsdjur kan identifieras som enskilda djur. Enligt uppgift är samtliga suggor som är avelsdjur identitetsmärkta och registrerade.

Det finns även ett officiellt företagsbaserat register, Lantbrukets företagsregister, som omfattar företag med mer än 2,0 ha åkermark eller företag med större djurbesättningar. Registret hålls av Statistiska centralbyrån och uppgiftslämmandet till detta register är obligatoriskt enligt lagen (1992:888) om uppgiftsskyldighet på jordbrukets och fiskets områden och den till lagen hörande förordningen. Registret omfattar djurslagen nötkreatur, svin, får och getter och innehåller uppgifter om djurantal vid ett fastställt datum på året.

EG:s närmare regler om märkning och registrering av djur diskuteras för närvarande inom ramen för EES-avtalet. Det är fråga om rättsakter som kan komma att omfattas av avtalet. Ett system för identifiering och registrering av enskilda djur är en viktig förutsättning för att smittskyddskontroller skall kunna utföras vid handel med djur. Enligt EG:s regelverk gäller bl.a. att djur vid transport måste åtföljas av ett hälsointyg av vilket det skall framgå att djuret uppfyller de i direktiven ställda hälsokraven. Det är därför nödvändigt att djur kan identifieras både snabbt och korrekt. I EES-avtalet ingår flera s.k. handelsdirektiv (64/432/EEG, 90/425/EEG, 91/68/EEG) som kräver att djur identifieras och registreras på ett sådant sätt att den ursprungliga eller tidigare uppställningsplatsen kan härledas.

Regeringen anser därför att det är angeläget att Sverige snarast inför regler om ett sådant märknings- och registreringssystem.

Kunskap och kompetens finns redan i Sverige inom ramen för befintliga kontrollsystem. Det är angeläget att de märknings- och registreringssystem som redan används i Sverige kan utnyttjas i så stor utsträckning som möjligt. Det bör emellertid ankomma på Jordbruksverket att föreskriva hur djur skall

vara märkta, vilka uppgifter som skall journalföras och vilket system som skall ligga till grund för ett obligatoriskt märknings- och registreringssystem.

Regeringen föreslår att det i lagen om provtagning på djur införs ett bemyndigande som innebär rätt för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om märkning, journalföring och om registrering av djur och djurhållare.

7.5 Mjolkproduktion

Regeringens förslag: Lagen om provtagning på djur kompletteras med ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om djurhälsa i besättningar för mjölkproduktion samt om djurhållning, hantering av mjölk och krav på hygien i samband med sådan produktion.

Jordbruksverkets förslag överensstämmer med undantag för den lagtekniska lösningen i huvudsak med regeringens förslag.

Remissinstanserna: De remissinstanser som har yttrat sig i frågan är i huvudsak positiva till förslaget.

Skälen för regeringens förslag: I Sverige finns bara i begränsad utsträckning bestämmelser med krav på djurhälsa, djurhållning, djurutrymme och hygien i djurbesättningar där mjölk produceras. Vissa av dessa frågor regleras i Livsmedelsverkets kungörelse (SLV FS 1984:7) med föreskrifter om mjölk m.m. och i djurskyddslagstiftningen. Enligt Livsmedelsverkets kungörelse får mjölk inte saluföras om den kommer från djur som har eller kan misstänkas ha sådan sjukdom som kan göra livsmedlet otjänligt som människoföda. I Livsmedelsverkets kungörelse (SLV FS 1992:8) med föreskrifter och allmänna råd om karenstider vid hantering av livsmedel från djur som behandlats med läkemedel finns regler som förbjuder att bl.a. mjölk tas till vara under en viss tid efter sista behandlingstidpunkten. Vidare innehåller djurskyddslagen vissa grundläggande bestämmelser om hur djur skall hållas och skötas.

I Sverige är det i huvudsak mejeriindustrin som ställer de mer detaljerade kraven på hygien där mjölk produceras och som har ett system för kontroll av att reglerna följs. Denna egenkontroll bygger således på frivillighet.

EES-avtalet innehåller två direktiv som avser produktion och handel med mjölk.

Direktiv 89/362/EEG om allmänna hygieniska villkor vid mjölkproducerande anläggningar innebär bl.a. att medlemsländerna skall se till att mjölkproducenterna följer de allmänna hygienkrav som fastställs i direktivet.

Direktiv 85/397/EEG om frågor om livsmedelshygien och djurhälsa som påverkar handel inom gemenskapen med värmebehandlad mjölk ställer krav på hälsoskydd och djurhälsa för handel med värmebehandlad mjölk mellan staterna inom gemenskapen. Detta direktiv ersätts den 1 januari 1994 av direk-

tiv 92/46/EEG om hygienregler för produktion och handel med obehandlad mjölk, pastöriserad mjölk samt mjölkbaserade produkter. Direktivet innehåller mycket detaljerade krav på hygien, alltifrån ladugården där korna mjölkas, transporten till mejeriet och hanteringen vid mejeriet till den konsumtionsfärdiga mjölken och mjölkprodukterna. Den konsumtionsfärdiga mjölken och mjölkprodukterna skall enligt direktivet märkas med ett särskilt s.k. hälsomärke.

Fr.o.m. den 1 januari 1994 kommer direktivets hygienregler att gälla även för länder utanför EG vid export av mjölk och mjölkbaserade produkter till EG. Mjölk och mjölkbaserade produkter som importeras till EG måste åtföljas av ett intyg i vilket behörig myndighet i det exporterande landet intygar att produkterna uppfyller de i direktivet ställda kraven. Detta innebär att direktivets bestämmelser även är tillämpliga på produkter som exporteras från Sverige till EG när Sverige är att anse som tredje land, dvs. kraven gäller för handel med EG oberoende av ett EES-avtal.

I en skrivelse till Jordbruksdepartementet påtalar Svenska mejeriernas riksförening att mjölk och mjölkbaserade produkter måste kunna godkännas av svenska myndigheter för att möjliggöra export till EG efter den 1 januari 1994.

Det är enligt regeringens uppfattning viktigt att Sverige kan uppfylla de formella krav som ställs av EG för handel med dessa produkter. Det svenska regelverket bör därför ändras så att svenska myndigheter har bemyndigande att intyga att mjölk och mjölkprodukter som exporteras till EG är producerade på ett sätt som uppfyller de hygienbestämmelser som ställs i de nämnda direktiven.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer bör därför i lagen om provtagning på djur bemyndigas att meddela föreskrifter om djurhälsa i besättningar för mjölkproduktion samt om djurhållning, hantering och krav på hygien i samband med sådan produktion. De föreskrifter som meddelas med stöd av bemyndigandet skall ge myndigheten möjlighet att ställa krav på den hygieniska utformningen av djurutrymmen och mjölkkrum, på de rutiner som används vid mjölkning samt på mjölkens förvaring och kylning.

Enligt regeringens uppfattning är det ändamålsenligt att Jordbruksverket får ansvaret för att meddela närmare föreskrifter om djurhållning, djurutrymmen och hygien på besättningsnivå fram till dess mjölken pumpas över i en mjölkbil. Därefter blir livsmedelslagstiftningen tillämplig och ansvaret övergår då på Livsmedelsverket.

Regeringens förslag: Jordbruksverket skall utöva tillsyn över efterlevnaden av bestämmelserna om hälsoövervakning och villkor för livdjursförsäljning, handel med djur, märkning och registrering av djur samt kontroll av mjölkproduktionen på besättningsnivå. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet. Verket får också överlåta åt kommun att utöva viss tillsyn i fråga om kontroll av mjölkproduktion. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall få meddela föreskrifter om hur tillsynen skall bedrivas.

Jordbruksverkets förslag innebär att verket ges ett centralt tillsynsansvar för alla de områden som omfattas av den föreslagna lagen.

Remissinstanserna: De remissinstanser som uttalat sig i frågan anser att övervägande skäl talar för att Jordbruksverket får ett centralt tillsynsansvar för den av verket föreslagna lagen.

Skälen för regeringens förslag: Lagen om provtagning på djur saksar bestämmelser om central tillsynsmyndighet. De myndigheter som kan komma i fråga att meddela föreskrifter med stöd av lagen och att bestämma vem som skall utföra provtagningen eller undersökning enligt 3 § samma lag är Jordbruksverket och Livsmedelsverket. I förarbetena till lagen om provtagning på djur (prop. 1992/93:119) anförde departementschefen bl.a. att något behov av en överordnad tillsynsmyndighet inte kunde förutsättas.

Regeringen har i det föregående föreslagit bemyndiganden som gör det möjligt att meddela föreskrifter i frågor om handel med djur och produkter av animaliskt ursprung, märkning och registrering av djur samt kontroll av mjölkproduktion. En anpassning till EG:s regelverk med anledning av EES-avtalet fordrar att det finns en kontrollorganisation som övervakar att alla berörda föreskrifterna iakttas.

Frågor om handel med djur och djurprodukter hör till Jordbruksverkets verksamhetsområde. Dit hör naturligen också frågor om märkning av djur. Det är därför lämpligt att Jordbruksverket utövar den tillsyn som krävs för att kontrollera efterlevnaden av dessa föreskrifter.

När det gäller kontroll av mjölkproduktionen är frågan om ansvarig myndighet inte lika självklar. I det föregående har redovisats direktivet om hygien för produktion och handel med obehandlad mjölk, pastöriserad mjölk samt mjölkbaserade produkter. Direktivet innehåller bestämmelser som omfattar allt ifrån djurhållningen i mjölkproduktionen till den konsumtionsfärdiga mjölken och mjölkprodukten. Verksamheten rör således både Jordbruksverkets och Livsmedelsverkets ansvarsområden.

Svenska mejeriernas riksförening och Lantbrukarnas riksförbund har i sina yttranden anfört att myndighetsansvaret för hygien i mjölkproduktionen bör ligga hos den myndighet som har ansvaret för de konsumtionsfärdiga produkterna. Dessa instanser anser därför att veterinärmedicinska frågor bör

ligga hos Jordbruksverket medan hygienfrågorna på besättningsnivå bör ligga hos Livsmedelsverket.

Enligt regeringens förslag i avsnittet om mjölkproduktion bör det ankomma på Jordbruksverket att meddela de föreskrifter som krävs i fråga om djurhållning, djurutrymmen och hygien på besättningsnivå fram till dess att mjölken pumpas över i en mjölkbil. Det är enligt regeringens mening ändamålsenligt att Jordbruksverket även utövar tillsynen i denna del. Mjölkbedomning och restsbstanskontroll bör det dock ankomma på Livsmedelsverket att meddela föreskrifter om.

Det bör följaktligen ankomma på Jordbruksverket att se till att kraven på djurhälsa och hygien i direktivet uppfylls genom att låta besikta och registrera samtliga mjölklevererande besättningar.

Besiktningen skall enligt direktivet utföras av en veterinär, vilket för svensk del kan vara distriktsveterinären, djurhälsoveterinären eller någon annan veterinär.

Den kontroll som direktivet i övrigt förutsätter, t.ex. hygienkontroll, kan lämpligen utföras av de kommunala nämnder som har ansvaret för djurskyddstillsynen. Kontrollen av bl.a. hygien och märkning bör så långt möjligt kunna ske genom att befintliga system utnyttjas.

De intyg som skall visa att mjölk och mjölkbaserade produkter som exporteras till EG uppfyller de krav som anges i direktivet bör enligt regeringens mening utfärdas av Livsmedelsverket efter samråd med Jordbruksverket.

Som nämnts inledningsvis kunde vid tillkomsten av lagen om provtagning på djur något behov av en överordnad tillsynsmyndighet inte förutsättas. När nu Jordbruksverket föreslås få tillsynsansvaret för föreskrifter om bl.a. märkning och kontroll av mjölkproduktion är det emellertid ändamålsenligt att detta ansvar också får gälla föreskrifter om hälsoövervakning och villkor för livdjurens försäljning.

För att tillsyn skall kunna bedrivas så effektivt som möjligt bör föreskrifter kunna meddelas om hur tillsynen mer konkret skall utformas och om vilken inriktning tillsynen skall ha. Ett bemyndigande för sådana föreskrifter bör föras in i lagen.

7.7 Avelskontroll

Regeringens förslag: Bemyndigandet i 2 § lagen om kontroll av husdjur m.m. att meddela föreskrifter om seminverksamhet och överföring av befruktade ägg mellan hondjur vidgas till att gälla även ägg för avelsändamål.

Jordbruksverkets förslag överensstämmer med regeringens. Verket har dessutom föreslagit en vidgning av lagens tillämpningsområde samt ett upphävande av bemyndigandet att meddela föreskrifter om att hingstar får

användas till avel endast om de har avelsvärderats. Enligt verkets bedömning strider den sistnämnda bestämmelsen mot direktiv 90/427/EEG som ingår i EES-avtalet.

Remissinstanserna: Sveriges lantbruksuniversitet, Lantbrukarnas riksförbund, Svenska travsportens centralförbund, Svenska galoppens centralförbund, Svenska fullblodsavelsföreningen, Svenska hästavelsförbundet och Avelsföreningen för svenska varmblodiga travhästen anser att kravet på avelsvärdering av hingstar inte strider mot direktiv 90/427/EEG. Flera remissinstanser betonar att kravet på avelsvärdering är en viktig förutsättning för att kvaliteten i den svenska hästaveln skall upprätthållas. Sveriges veterinärförbund anför att det svenska kravet på avelsvärdering även har ett veterinärmedicinskt värde genom att möjliggöra förebyggande av sjukdomar med avelsmässiga åtgärder.

Skälen för regeringens förslag: Husdjursförädling innebär att man genom olika avels- och urvalsmetoder söker få fram de bästa husdjuren. Avelsarbetet innebär bl.a. att data om djurens identitet, härstamning, prestationer och produktionsegenskaper samlas in och bearbetas. Resultaten ligger till grund för värdering och urval av djuren. Arbetet bedrivs djurslagsvis eller rasvis inom av avelsorganisationer eller avelsföreningar organiserade kontroller.

Inom EG har särskilda regler på avelsområdet fastställts för nötkreatur, svin, får, getter och hästdjur. Ett flertal av EG:s rättsakter på detta område omfattas av EES-avtalet. Rättsakterna finns upptagna i bilaga I till EES-avtalet. Bestämmelserna, som syftar till att harmonisera kraven på registrering och värdering av avelsdjur, reglerar bl.a. metoder för prövning och avelsvärdering av djur, villkor för godkännande av avelsorganisationer och avelsföreningar, utformning av härstamningsbevis och identitetshandlingar samt villkor för stambokföring. En stambok utgörs av en förteckning över avelsdjur som uppfyller vissa ställda krav.

Enligt de grundläggande direktiven på området gäller att medlemsstaterna inte på avelsmässiga grunder får förbjuda, begränsa eller hindra

- handel med renrasiga avelsdjur eller med sperma, ägg och embryon från sådana djur,
- upprättande av stamböcker, eller
- officiellt godkännande av avelsorganisationer och avelsföreningar.

För nötkreatur finns de grundläggande bestämmelserna i direktiv 77/504/EEG om renrasiga avelsdjur av nötkreatur. Med stöd av direktivet har kommissionen i skilda beslut fastställt villkor för godkännande av avelsorganisationer och avelsföreningar som upprättar eller för stamböcker för renrasiga avelsdjur av nötkreatur, villkor för stambokföring av nötkreatur, metoder för individprövning och beräkning av avelsvärde samt utformning och innehåll i härstamningsbevis (besluten 84/247/EEG, 84/419/EEG, 86/130/EEG, 86/404/EEG och 88/124/EEG). I EES-avtalet ingår också direktiv 87/328/EEG om godkännande för avel av renrasiga avelsdjur av nötkreatur.

Liknande bestämmelser för avelsvin finns i direktiv 88/661/EEG om avelsmässiga normer för avelssvin, i besluten 89/501/EEG–89/507/EEG samt i direktiven 90/118/EEG och 90/119/EEG. För renrasiga avelsfår och avelsgetter finns bestämmelser i direktiv 89/361/EEG och i besluten 90/254/EEG–90/258/EEG. Avels- och härstammingsmässiga villkor för handeln med hästdjur finns i direktiv 90/427/EEG. Med hästdjur avses husdjur av häst- eller åsneras eller korsningar mellan dessa.

Utöver de nämnda rättsakterna i vilka aveln reglerats djurslagsvis finns i direktiv 91/174/EEG bestämmelser om marknadsföringen av renrasiga djur. Med renrasiga djur avses sådana avelsdjur som, i fråga om handel, ännu inte varit föremål för särskild gemenskapslagstiftning på avelsområdet och som är införda eller registrerade i en stambok eller ett register som förs av en godkänd avelsorganisation eller avelsförening. I direktivet anges bl.a. att medlemsstaterna skall säkerställa att marknadsföringen av renrasiga djur och deras sperma, ägg eller embryon inte förbjuds, begränsas eller hindras av skäl som grundar sig på avel eller härstamning. Villkoren för godkännande av avelsorganisationer eller avelsföreningar, införande eller registrering i stamböcker eller register, godkännande för avel av renrasiga djur och för användningen av deras sperma, ägg och embryon samt det intyg som fordras för att marknadsföra dem skall fastställas på ett icke-diskriminerande sätt.

De svenska bestämmelserna på avelsområdet finns i lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m., förordningen (1985:343) om kontroll av husdjur m.m. och i föreskrifter meddelade av Jordbruksverket.

Enligt 1 § lagen om kontroll av husdjur m.m. får regeringen i syfte att främja animalieproduktionen och djurs lämplighet för avel i näringsverksamhet samt att förebygga sjukdomar hos djur meddela föreskrifter om kontroll av husdjur och andra djur som människan har i sin vård, samt ge organisationer på jordbruksnäringens område eller andra sammanslutningar rätt att anordna sådan kontroll. I 2 § lagen bemyndigas regeringen i det nyss nämnda syftet att meddela föreskrifter om seminverksamhet och för överföring av befruktade ägg mellan hondjur. Vidare anges att regeringen får meddela föreskrifter om att hingstar får användas till avel endast om de har avelsvärderats. Enligt 6 § får regeringen överlämna åt Jordbruksverket att meddela sådana föreskrifter. Regeringen har i 1 och 2 §§ förordningen om kontroll av husdjur m.m. bemyndigat Jordbruksverket att meddela sådana föreskrifter.

De nuvarande bestämmelserna innebär att Jordbruksverket ställer upp vissa regler för och övervakar verksamheter som sköts av organisationer på jordbruksnäringens område eller andra sammanslutningar. Verket utser huvudman för kontrollen och meddelar föreskrifter om huvudmannens uppgifter och om kontrollens genomförande. På avelsområdet kan de sistnämnda föreskrifterna exempelvis avse avelsvärderingsmetoder, stambokföring, registerföring samt härstammings- och identitetskontroller.

Som inledningsvis redovisats omfattar EG:s regelverk förutom avelsdjur, sperma och embryon även ägg för avelsändamål. Regeringens bemyndigande i 2 § lagen om kontroll av husdjur m.m. att meddela föreskrifter om semin-

verksamhet och överföring av befruktade ägg mellan hondjur bör således vidgas till att omfatta även ägg för avelsändamål.

EES-avtalet innebär att Jordbruksverket inom ramen för sitt bemyndigande i större utsträckning bör meddela mer detaljerade föreskrifter på avelsområdet. Detta gäller bl.a. i fråga om vilka villkor som skall gälla för stambokföringen av renrasiga djur. Enligt vad regeringen har fått veta har dock de olika avelsorganisationerna i stor utsträckning redan anpassat sina bestämmelser till EG:s.

Jordbruksverket har med stöd av 1 § förordningen om kontroll av husdjur m.m. i sina föreskrifter (SJV FS 1991:127) om avelsvärdering av hingst och officiell kontroll av hästar föreskrivit att hingst får användas till avel endast om den har avelsvärderats. Kravet gäller dock inte betäckningar av ston som tillhör hingstägaren. Enligt Jordbruksverkets bedömning strider bestämmelsen mot EG:s direktiv (90/427/EEG) om avels- och härstammingsmässiga villkor för handeln med hästdjur inom gemenskapen. Verket föreslår därför att bemyndigandet i 2 § lagen om kontroll av husdjur m.m. att meddela föreskrifter om att hingstar får användas till avel endast om de har avelsvärderats upphävs.

Sveriges lantbruksuniversitet anser att kravet på avelsvärdering av hingstar inte strider mot det nyss nämnda direktivet. Samma bedömning har Svenska travsportens centralförbund, Svenska galoppsportens centralförbund, Svenska fullblodsavelsföreningen, Svenska hästavelsförbundet och Avelsföreningen för svenska varmblodiga travhästen gjort. Organisationerna hänvisar i ett gemensamt yttrande bl.a. till direktivets ingress i vilken finns angivet att handeln med registrerade hästdjur inom gemenskapen gradvis bör liberaliseras. Vidare anges i ingressen att en fullständig liberalisering av handeln kräver en ytterligare harmonisering, särskilt då det gäller godkännande för avel av hingstar som används till andra ston än ägarens samt användningen av sperma och ägg enligt reglerna i varje stambok. Vidare hänvisar organisationerna till direktivets artikel 7. I artikeln anges bl.a. att kommissionen i den utsträckning som det visar sig vara nödvändigt för att säkerställa en enhetlig tillämpning av bestämmelserna i direktivet får fastställa metoder för individprovning och avelsvärdering av avelsdjur samt på grundval av dessa metoder allmänna villkor för godkännande av handjur och, om det är lämpligt, av hondjur för avelsändamål och för användning av deras sperma, ägg eller embryon. Mot bakgrund av detta anför organisationerna att direktivet synes förutsätta att det finns en avelsvärdering och att kommissionen t.o.m. skall kunna ställa vissa kvalitetskrav på hingstar som skall tillåtas för allmän avel. Därutöver hänvisar organisationerna till att flertalet av de större hästavelsländerna i Europa såsom Tyskland, Frankrike och Holland har lagreglerade krav på avelsvärdering av hingstar. Sveriges veterinärförbund anför i sitt yttrande att det svenska kravet på avelsvärdering även har ett veterinärmedicinskt värde genom att möjliggöra förebyggande av sjukdomar med avelsmässiga åtgärder.

Regeringen delar i denna fråga den bedömning som remissinstanserna gjort. Det finns således inget hinder mot att behålla kravet på avelsvärdering

av hingstar. Som flera remissinstanser betonat är kravet på avelsvärdering en viktig förutsättning för att kvaliteten i den svenska hästaveln skall upprätthållas.

7.8 Omhändertagande av djuravfall

Regeringens bedömning: Omhändertagande av djurkadaver och avfall från djur regleras tillfredsställande av nuvarande lagstiftning i förhållande till de åtaganden som Sverige gjort i samband med undertecknandet av EES-avtalet.

Jordbruksverkets förslag: Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om omhändertagande, hantering och bearbetning av djurkadaver och avfall från djur.

Remissinstanserna: Flera remissinstanser är positiva till att frågan om omhändertagande av kadaver regleras i lag. Svenska kommunförbundet anför att frågan om omhändertagande av kadaver bör regleras via renhållningsförordningen med rätt för kommunerna att själva besluta i frågan. Förbundet anser också att råd bör utarbetas av Jordbruksverket tillsammans med Statens naturvårdsverk och att länsveterinärerna skall utgöra remissinstanser till renhållningsförordningen. Lantbrukarnas riksförbund anför att långa transportsträckor och höga kostnader måste medföra att Sverige får rätt att finna andra former än ett centralt omhändertagande.

Skälen för regeringens bedömning: I EES-avtalet ingår rådsdirektiv 90/667/EEG om fastställande av veterinära bestämmelser för bl.a. omhändertagande av animaliskt avfall. Med animaliskt avfall avses i direktivet djurkroppar, delar av djur eller produkter av animaliskt ursprung som inte är avsedda att konsumeras av människor. Undantaget från avfallsbegreppet är endast ekskrementer från djur och matavfall. Med djur avses i direktivet även fisk. I direktivet uppdelas animaliskt avfall i två typer, högriskavfall och lågriskavfall. Till kategorin högriskavfall hör animaliskt avfall som kan misstänkas medföra allvarliga hälsorisker för djur eller människor och som härstammar från bl.a. självdöda djur som fötts upp för animalieproduktion, från skämda livsmedel eller från vissa delar av djur som inte genomgått besiktning efter slakt eller som vid slakt uppvisat sjukliga förändringar. Allt högriskavfall skall i princip insamlas och transporteras direkt till en för ändamålet godkänd bearbetningsanläggning. Behörig myndighet kan i vissa fall besluta om att högriskavfall i stället skall brännas eller grävas ned. Lågriskavfall är animaliskt avfall som inte innebär allvarlig risk för överföring av smittsamma sjukdomar till djur eller människor. Också allt lågriskavfall skall i princip insamlas och transporteras till en för detta ändamål godkänd bearbetningsanläggning. Behörig myndighet kan dock besluta om bränning eller nedgrävning av avfallet.

Som Jordbruksverket påpekar saknas i svensk lagstiftning bestämmelser som specifikt tar sikte på omhändertagande av animaliskt avfall. Bestämmelser av betydelse för avfallshantering i allmänhet finns emellertid i renhållningslagen (1979:596) och hälsoskyddslagen (1982:1080). Den senare lagen kan ha viss betydelse när det gäller omhändertagande av sådant avfall som i direktiv 90/667/EEG betecknas som lågriskavfall. Enligt den lagen föreskrivs en skyldighet att vidta de åtgärder som skäligen kan krävas för att hindra uppkomsten av sanitär olägenhet och för att undanröja sådan olägenhet. Skyldigheten kan preciseras antingen i generella föreskrifter eller i beslut i enskilda fall. Dessutom gäller att en kommunal nämnd kan meddela de förelägganden och förbud som behövs för att hälsoskyddslagen eller bestämmelser som meddelats med stöd av lagen skall efterlevas. Enligt renhållningslagen är kommunernas skyldighet att svara för bortforsling av avfall för närvarande begränsad till hushållsavfall. Lagen innehåller emellertid en allmän aktsamhetsregel som innebär att avfall skall hanteras på ett sådant sätt att det inte uppkommer olägenhet från hälso- och miljövårdssynpunkt.

När det gäller avfall som enligt EG-direktivet betecknas som högriskavfall finns inom Jordbruksdepartementets område lagstiftning som tillgodoser kraven i direktivet. Bestämmelser av sådant slag finns både i epizootilagen (1980:369) och i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur.

Medan hälsoskyddslagen och renhållningslagen innehåller bestämmelser om hur avfall i allmänhet skall hanteras för att olägenheter ur hälso- och miljövårdssynpunkt inte skall uppkomma, ger bestämmelserna i epizootilagen regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket rätt att meddela föreskrifter om bl.a. avlivning av djur som är eller misstänks vara smittade och om oskadliggörande av döda djur för att bekämpa epizootiska sjukdomar.

Lagen om bekämpande av salmonella hos djur anger att Jordbruksverket får besluta om åtgärder som är nödvändiga för bekämpande av denna sjukdom. Bland åtgärderna kan inbegripas omhändertagande av döda djur och djuravfall, som i detta fall är att anse som högriskavfall.

Regeringens bedömning är att bestämmelserna om omhändertagande av djuravfall i rådsdirektivet 90/667/EEG täcks av den svenska lagstiftningen och det saknas därför behov av särskild lagstiftning på området.

8 Specialmotivering

8.1 Förslag till lag om ändring i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur

2 §

I paragrafens första stycke görs ett tillägg som innebär att salmonellaprovtagning blir obligatorisk i värphönsbesättningar enligt samma system som nu gäller för slaktkycklingsbesättningar. I lagtexten har detta kommit till uttryck genom att det anges att obligatoriet skall omfatta också den som yrkesmässigt håller fjäderfä för produktion av ägg. För att tillgodose de livsmedelshygie-

niska kraven har det ansetts tillräckligt att genom föreskrifter låta den obligatoriska provtagningen omfatta besättningar över en viss storlek.

Även skyldigheten i andra stycket att föra anteckningar och lämna uppgifter om verksamheten skall gälla också den som yrkesmässigt håller fjäderfä för produktion av ägg. Därigenom underlättas smittskyddsutredningar vid misstanke om livsmedelsinfektion som härrör från ägg.

5 §

I ett nytt andra stycke införs en bestämmelse som innebär att Jordbruksverket ges möjlighet att delegera sin befogenhet enligt 1 § till en veterinär i den omfattning som verket bestämmer. Ändringen har kommenterats i avsnittet om delegation av bekämpningsåtgärder till veterinär.

7 §

Ändringen är en konsekvens av att veterinär i framtiden kommer att fatta beslut som får överklagas av enskilda.

8.2 Förslag till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)

3 §

I paragrafen införs ett nytt stycke med ett bemyndigande för regeringen att föreskriva att den som inte låter förpröva stall eller andra förvaringsutrymmen för djur skall åläggas att betala en särskild avgift. Bestämmelsen har utformats i huvudsak efter mönster av 3 § lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor. Avgiftsbeloppet skall motsvara fyra gånger förprövningsavgiften. Paragrafen har kommenterats i avsnittet om provning av djurstallar.

12 a §

Paragrafen som är ny innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter om godkännande av hovslagare. Föreskrifterna kommer bl.a. att innehålla krav på utbildning och kunskaper för ett godkännande. Bestämmelsen har kommenterats i avsnittet om godkännande av hovslagare.

37 §

I paragrafen införs ett nytt andra stycke som innebär att den som inte iakttar skyldigheten att låta förpröva stall och andra förvaringsutrymmen för djur undantas från straff, om den nya särskilda avgiften tas ut. Detta görs eftersom dubbla sanktioner i princip inte bör förekomma.

8.3 Förslag till lag om ändring i lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m.

2 §

Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter i två avseenden, dels om seminverksamhet, dels om överföring av befruktade ägg mellan hondjur. För att uppnå överensstämmelse med EG:s regler som omfattas av EES-avtalet har bemyndigandet vidgats till att omfatta också föreskrifter om ägg för avelsändamål.

5 a §

Paragrafen som är ny förutsätter att det anordnas en frivillig hälsokontroll för kronhjort och dovhjort. Under den förutsättningen får regeringen meddela föreskrifter om vad som skall gälla för att kronhjortar och dovhjortar som inte omfattas av kontrollen skall få flyttas från ett hägn. Föreskrifterna skall kunna avse också andra djurslag som hålls i sambete med kronhjort eller dovhjort. Paragrafen liknar till sin uppbyggnad 5 § lagen.

Med stöd av bemyndigandet skall regeringen kunna meddela föreskrifter om den provtagning som skall gälla som villkor för att hjortar skall få föras levande från hägn. Sådana föreskrifter kan förutsättas innebära krav på märkning av djuren. Med hänsyn till att det förekommer att hjortar hålls i hägn tillsammans med andra djur, t.ex. nötkreatur, skall de krav som ställs i fråga om hjortarna kunna gälla också dessa djur.

6 §

Förslaget innebär att punkt 1 i paragrafen ändras så att regeringen kan överlåta åt Jordbruksverket att meddela också sådana föreskrifter som avses i 5 a §.

7 §

Genom ändringen har ett tillägg gjorts som innebär att även överträdelser av föreskrifter som har meddelats med stöd av 5 a § skall kunna straffas.

8.4 Förslag till lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur

1 §

I paragrafen anges att syftena med lagen är dels att kartlägga och kontrollera smittsamma djursjukdomar, dels att kontrollera användningen av läkemedel vid uppfödningen av djur. Ändringen innebär att tillämpningsområdet för lagen vidgats till att omfatta också märkning och registrering av djur.

5 §

Paragrafen är ny. Paragrafen innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter i två avseenden.

Av punkterna 1 och 3 följer att föreskrifter skall kunna meddelas om märkning och registrering av djur samt om förande av journal över djur och om registrering av djurhållare. Det förhållandet att föreskrifter får meddelas om märkning av djur innefattar också en befogenhet att föreskriva förbud mot att flytta omärkta djur från ursprungsbesättningen. Det bör ankomma på regeringen att föreskriva vilka djurslag som skall omfattas av märkningskyldigheten.

Av punkten 2 följer att föreskrifter skall kunna meddelas om djurhälsa, flyttningsdokument för djur och om hygien vid transport av djur. Bemyndigandet skall ge stöd för införlivande av direktiv 91/67/EEG om djurhälsovillkor vid utsläppande på marknaden av djur och produkter från vattenbruk. Föreskrifterna får följaktligen bara aktualitet när det gäller odling av fisk, skaldjur och blötdjur och åtgärder som sammanhänger med sådan odling.

6 §

Bestämmelsen, som är ny, innehåller ett bemyndigande för regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer att meddela föreskrifter som tar sikte på både djurens hälsa i besättningar för mjölkproduktion och hygien när mjölk hanteras före leverans till mejeri. Behovet av bestämmelsen har kommenterats i avsnittet om mjölkproduktion.

7 §

Paragrafen är ny. Enligt paragrafens första stycke skall Jordbruksverket ha tillsyn över efterlevnaden av föreskrifterna som rör bl.a. hälsoövervakning och villkor för livdjursförsäljning, märkning av djur och hygienkrav och andra krav vid mjölkproduktion. Gränsdragningen mot Livsmedelsverkets tillsynsansvar har kommenterats i avsnittet om tillsyn.

Av första stycket följer också att Jordbruksverket får överlåta viss tillsyn till länsstyrelserna och till kommunerna.

I paragrafens andra stycke finns en bestämmelse om att en tillsynsmyndighet får meddela de förelägganden som behövs för att föreskrifter som meddelats med stöd av lagen skall följas. Av den avgränsning som gjorts i fråga om tillsynen följer att förelägganden kan bli aktuella endast för att säkerställa efterlevnaden av lagens föreskrifter om hälsoövervakning och villkor för livdjursförsäljningen enligt 4 §, märkning m.m. enligt 5 § och mjölkproduktion enligt 6 §.

Förelägganden skall kunna förenas med vite. Regeringen kommer senare att besluta om en sådan bestämmelse i förordningen till lagen.

I ett tredje stycke finns ett bemyndigande som gör det möjligt att meddela föreskrifter om hur tillsynen skall bedrivas.

8 §

Paragrafen, som tidigare betecknades 6 §, har ändrats som en följd av att en tillsynsbestämmelse har förts in i lagen.

Den rätt som nu tillkommer den som utför provtagning eller undersökning att få tillträde till bl.a. djurstallar vidgas i paragrafens första stycke till att gälla också tillsynsmyndigheterna.

I paragrafens andra stycke har förts in en skyldighet för djurägaren att lämna de upplysningar som behövs för tillsynen.

9 §

Paragrafen, som tidigare betecknades 5 §, innehåller ett bemyndigande för regeringen att meddela föreskrifter om avgiftsskyldighet. Bestämmelserna har kompletterats för att ersättning skall kunna tas ut även för kontroll enligt lagen eller enligt föreskrifter meddelade med stöd av lagen.

10 §

Paragrafen betecknades tidigare 7 §. Till följd av omnumreringen i lagen har hänvisningen i paragrafen ändrats.

11 §

Paragrafen, som tidigare betecknades 8 §, har genom ett första stycke anpassats till den nya tillsynsbestämmelsen. Andra stycket har utformats med hänsyn till att lagen har tillförts nya bemyndiganden.

Beslut kan sålunda meddelas både enligt lagen och enligt föreskrifter utfärdade med stöd av lagen.

Ikraftträdandebestämmelsen

Lagen, som bl.a. syftar till att möjliggöra en provtagning och kontroll som föranleds av EES-avtalet, var tänkt att träda i kraft samtidigt med detta avtal. Därför föreskrevs att lagen skall träda i kraft den dag som regeringen bestämmer.

Sverige har ett mycket gott hälsoläge när det gäller de allvarliga smittsamma djursjukdomarna. Det är i hög grad angeläget att Sverige kan behålla den nuvarande sjukdomsfriheten. Vid ett EG-medlemskap är detta möjligt om Sverige kan erhålla s.k. tilläggsgarantier. Sådana garantier innebär att Sverige kan kräva att djur som förs in i landet är fria från vissa sjukdomar. Sverige har i förhandlingarna om EG-medlemskap ansökt om att få sådana garantier för ett antal sjukdomar redan från tidpunkten från ett medlemskap. En förutsättning för att Sverige skall kunna få garantier är att vi antingen kan visa att vi är fria från dessa sjukdomar eller att vi har kontrollprogram för sjukdomarna. För de flesta av de aktuella sjukdomarna saknar vi kontrollprogram. För att kunna kartlägga och styrka vår sjukdomsfrihet behövs provtagning med stöd av den beslutade lagen. Lagen behövs följaktligen i det här avseendet oberoende av EES-avtalet och det är angeläget att lagen träder i kraft utan dröjsmål. För att säkerställa ett så tidigt ikraftträdande som möjligt bör nu en bestämd ikraftträdandedag anges, den 1 januari 1994.

Ett ikraftträdande den dagen är också angeläget med hänsyn till bestämmelserna om mjölkkontroll. En sådan kontroll är nämligen, oberoende av ett EES-avtal, en förutsättning för att Sverige skall kunna exportera mjölk- och mjölkprodukter till EG efter den 1 januari 1994.

Ikraftträdandebestämmelsen har därför ändrats till att avse den 1 januari 1994.

8.5 Förslag till lag om ändring i livsmedelslagen (1971:511)

Prop. 1993/94:68

3 §

I paragrafens första stycke undantas hanteringen av livsmedel i enskilt hushåll från livsmedelslagens tillämpningsområde. Med stöd av ett bemyndigande i samma stycke kan regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer föreskriva att lagen skall vara tillämplig också i enskilt hushåll såvitt gäller hantering av dricksvatten och vatten som skall användas för hantering av livsmedel.

Skyldigheten att besikta kött följer av föreskrifter meddelade med stöd av livsmedelslagen. Det förhållandet att hantering av livsmedel i enskilt hushåll faller utanför lagens tillämpningsområde innebär att husbehovsslakt inte omfattas av köttbesiktningstvånget. Som framgår av vad som anförts i avsnittet om bekämpning av tuberkulos hos hjorddjur föreslås att besiktning i fortsättningen skall ske också av hägnad kronhjort och dovhjort som slaktas för husbehov. För att möjliggöra föreskrifter om sådan besiktning har bemyndigandet i paragrafens första stycke vidgats. Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer skall kunna föreskriva att lagen helt eller delvis skall kunna gälla hantering i enskilt hushåll också av kött från kronhjort och dovhjort som har hållits i hägn.

Statens jordbruksverks förslag i skrivelse den 30 januari 1992 till ändringar i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur

Prop. 1993/94:68
Bilaga 1

5 § Jordbruksverket får besluta att befogenhet som ankommer på verket enligt 1 §, 3 § första stycket och 4 § första och andra styckena helt eller delvis skall ankomma på länsstyrelsen.

Jordbruksverket får vidare besluta att befogenhet som ankommer på verket enligt 1 § helt eller delvis skall ankomma på den veterinär verket bestämmer.

7 § Beslut av länsstyrelse eller veterinärs beslut enligt 1 § får överklagas hos Jordbruksverket.

Jordbruksverkets beslut i ett särskilt fall får överklagas hos kammarrätten.

Beslut som har meddelats enligt denna lag gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

Nuvarande lydelse

2 § Den som yrkesmässigt driver verksamhet för uppfödning av fjäderfä till slakt skall låta utföra och bekosta undersökning av djuren i fråga om salmonella enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Den som yrkesmässigt driver verksamhet för kläckning av ägg är skyldig att föra anteckningar och lämna uppgifter om verksamheten enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

6 § Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot beslut enligt 1 §,
2. underlåter att fullgöra vad som åligger honom enligt föreskrift som meddelats med stöd av 2 §,
3. vid fullgörande av uppgiftsskyldighet enligt 2 § andra stycket lämnar oriktigt uppgift rörande något förhållande av betydelse, om inte gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

Den som har överträtt ett vitesföreläggande enligt 4 § döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet.

Innefattar brott som avses i första stycket 1 olovlig transport av djur eller

Föreslagen lydelse

2 § Den som yrkesmässigt driver verksamhet för uppfödning av fjäderfä till slakt, *eller yrkesmässigt producerar ägg för konsumtion*, skall låta utföra och bekosta undersökning av djuren i fråga om salmonella enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer. *Beträffande undersökning av fjäderfä för äggproduktion får sådana föreskrifter begränsas till att omfatta besättningar över viss storlek.*

För sådan undersökning som avses i första stycket får regeringen, eller den myndighet som regeringen föreskriver, meddela föreskrifter om vilka laboratorier som skall anlitas och om rapportering från anlitat laboratorium.

Den som yrkesmässigt driver verksamhet för kläckning av ägg, *eller yrkesmässigt producerar ägg för konsumtion*, är skyldig att föra anteckningar och lämna uppgifter om verksamheten enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

6 § Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot beslut enligt 1 §,
2. underlåter att fullgöra vad som åligger honom enligt föreskrift som meddelats med stöd av 2 §,
3. vid fullgörande av uppgiftsskyldighet enligt 2 § *tredje stycket* lämnar oriktigt uppgift rörande något förhållande av betydelse, om inte gärningen är belagd med straff i brottsbalken.

varor, skall sådan egendom förklaras förverkad, om det inte är uppenbart obilligt. I stället för egendomen kan dess värde förklaras förverkat.

Prop. 1993/94:68
Bilaga 2

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

Djur skall ges tillräckligt med foder och vatten och tillräcklig tillsyn.

Stall och andra förvaringsutrymmen för djur skall ge djuren tillräckligt utrymme och skydd samt hållas rena.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Statens jordbruksverk får meddela kytterligare föreskrifter om

1. stall och andra förvaringsutrymmen för djur,
2. skyldighet att låta förpröva sådana utrymmen, och
2. *prövning av sådana utrymmen,*
- och
3. skyldighet att låta förpröva ny teknik inom djurhållningen.

1 §

Bestämmelserna i denna lag har till syfte att förebygga och bekämpa tuberkulos hos hjorddjur. Med tuberkulos avses i denna lag tuberkulos av bovin och human typ och med hjorddjur arterna kronhjort och dovhjort.

Hägn med hjorddjur inom zoologisk trädgård, djurpark eller liknande anläggning för vilka krävs tillstånd enligt djurskyddsförordningen (1988:539) omfattas inte av denna lag.

2 §

I hägn med hjorddjur får, med nedan angivna undantag i andra och tredje styckena, hållas djur av andra arter endast under förutsättning att de befinner sig i hägnet vid ikraftträdandet av denna lag.

Hästdjur får inte hållas i hägn som ej förklarats fritt från tuberkulos enligt 8 § fjärde stycket.

I hägn med hjorddjur som förklarats fritt från tuberkulos enligt 8 § fjärde stycket får, utöver hjorddjur, endast hållas nötkreatur, tamfår, tamget, häst, mufflonfår och vildsvin.

Om andra djur än hjorddjur hålls i hägn med hjorddjur skall, om inte annat stadgas, bestämmelserna i denna lag tillämpas på samtliga djur som hålls i hägnet.

3 §

Ägaren till eller brukaren av ett hägn med hjorddjur skall hos länsstyrelsen anmäla hägnet till registrering enligt de föreskrifter som meddelas av regeringen eller efter regeringens bemyndigande av Jordbruksverket.

4 §

Hägn med hjorddjur skall vara försett med anordning för insamling av djuren enligt de föreskrifter som meddelas av regeringen eller efter regeringens bemyndigande av Jordbruksverket.

5 §

Hjorddjur i hägn skall vara märkta i den utsträckning regeringen eller efter regeringens bemyndigande Jordbruksverket föreskriver.

Andra djur som hålls i hägn med hjorddjur som ej förklarats fritt från tuberkulos enligt 8 § fjärde stycket behöver inte vara märkta enligt vad som stadgas i första stycket.

6 §

Hjorddjur får föras ut ur hägn endast för slakt, köttbesiktning, obduktion, destruktion eller export.

Hjorddjur från hägn som förklarats fritt från tuberkulos enligt 8 § fjärde stycket får föras ut ur hägn i andra fall än de som anges i första stycket.

Från andra hägn än som avses i 8 § fjärde stycket och för andra ändamål än som avses i första stycket får nötkreatur, tamfår, tamget, mufflonfår och vildsvin föras ut ur hägn med hjorddjur enligt föreskrifter meddelade av regeringen eller efter regeringens bemyndigande av Jordbruksverket. För utföran-

de av andra djur från sådana hägn krävs tillstånd av Jordbruksverket i varje enskilt fall. De närmare villkoren för utförandet skall anges i tillståndet.

Föreskrifter om villkor för tillstånd enligt tredje stycket får meddelas av regeringen eller efter regeringens bemyndigande av Jordbruksverket.

Utrustning och inventarier i annat hägn än som avses i andra stycket får inte föras till annat hägn med djur utan att de föreskrifter som meddelats av regeringen eller efter regeringens bemyndigande av Jordbruksverket, iakttas.

7 §

Till hägn med hjorddjur får endast föras

- hjorddjur från hägn som avses i 8 § fjärde stycket,
- importerat hjorddjur som efter den ..... genomgått enligt införseltillstånd föreskriven sjukdomskontroll och befunnits fritt från tuberkulos.

Till hägn med hjorddjur som avses i 8 § fjärde stycket får dessutom föras nötkreatur, tamfår, tamget och häst. Därjämte får mufflonfår och vildsvin föras till sådant hägn under förutsättning att de kommer från hägn av samma slag.

Till andra hägn än som avses i 8 § fjärde stycket får, utan hinder av vad som stadgas i 2 § första stycket, föras djur av andra arter än hjorddjur efter tillstånd av Jordbruksverket i varje enskilt fall. För erhållande av sådant tillstånd krävs att synnerliga skäl föreligger. De närmare villkoren för införandet skall anges i tillståndet.

8 §

Hjorddjur i hägn skall genomgå sjukdomskontroll avseende tuberkulos enligt de föreskrifter som meddelas av regeringen eller efter regeringens bemyndigande av Jordbruksverket.

Om särskilda skäl föreligger får Jordbruksverket medge undantag från sjukdomskontroll av levande hjorddjur i hägn.

Regeringen eller efter regeringens bemyndigande Jordbruksverket får meddela föreskrifter om undantag från sjukdomskontroll enligt första stycket av andra levande djur än hjorddjur i hägn med sådana djur.

Hägn med hjorddjur kan förklaras fritt från tuberkulos enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller efter regeringens bemyndigande av Jordbruksverket.

9 §

Journalföring och rapportering avseende hjorddjur i hägn skall ske enligt de föreskrifter som meddelas av regeringen eller efter regeringens bemyndigande av Jordbruksverket.

10 §

Vid misstanke om förekomst av tuberkulos i hägn med hjorddjur skall ägaren till eller brukaren av hägnet omedelbart anmäla detta till distriktsveterinären.

11 §

Har veterinär anledning misstänka att hjorddjur i hägn drabbats av tuberkulos, skall han omedelbart göra en undersökning för att fastställa om något djur visar tecken att vara smittat av sjukdomen. Om det är nödvändigt för undersök-

ningen får djur som insjuknat avlivas utan hägnägarens eller brukarens samtycke.

Prop. 1993/94:68
Bilaga 4

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Jordbruksverket får meddela föreskrifter om undersökning enligt första stycket.

12 §

För att bekämpa eller förebygga tuberkulos hos hjorddjur i hägn får Jordbruksverket besluta om eller efter regeringens bemyndigande meddela föreskrifter om

- 1) avlivning av hjorddjur som är eller misstänks vara smittade med tuberkulos eller kan sprida sådan smitta,
- 2) oskadliggörande av dött hjorddjur,
- 3) undersökning av hjorddjur i kontrollsyfte,
- 4) smittrening,
- 5) isolering av hjorddjur eller andra begränsningar i hanteringen av sådana djur,
- 6) åläggande för ägaren till eller brukaren av ett hägn att se till att djur insamlas för avlivning eller undersökning och att vid behov uppföra anläggning som medger individuell hantering av djuren,
- 7) andra åtgärder som är nödvändiga från förebyggande – eller bekämpningssynpunkt såsom i fråga om transport av djur eller varor.

13 §

Jordbruksverket får besluta att den befogenhet som ankommer på verket enligt 12 § att besluta om i stadgandet angivna åtgärder helt eller delvis skall ankomma på länsstyrelsen.

14 §

Den centrala tillsynen över efterlevnaden av denna lag och med stöd av lagen meddelade föreskrifter utövas av Jordbruksverket. Länsstyrelsen utövar tillsynen inom länet.

Tillsynsmyndigheten har rätt att för tillsynen få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djuren hålls, för att där göra undersökningar och ta prover.

Tillsynsmyndigheten får meddela föreläggande eller förbud som uppenbart behövs för att denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen skall efterlevas. I beslut om föreläggande får tillsynsmyndigheten sätta ut vite.

Underlåter någon att fullgöra vad som åligger honom enligt denna lag eller föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen eller enligt föreläggande kan tillsynsmyndigheten förordna om rättelse på hans bekostnad.

15 §

Ersättning av statsmedel lämnas till den som på grund av beslut om avlivning enligt denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter om avlivning orsakas kostnad eller förlust. Ersättning lämnas i den utsträckning regeringen föreskriver.

Ersättning kan jämkas om den ersättningsberättigade själv uppsåtligt eller genom grov vårdslöshet har medverkat till kostnaden eller förlusten.

16 §

Ersättning enligt 15 § fastställs av Jordbruksverket. Ansökan om ersättning skall göras hos Jordbruksverket inom sex månader från den dag anspråket uppkom. Görs inte ansökan inom den angivna tiden är rätten till ersättning förlorad, om inte särskilda skäl föreligger.

17 §

Ersättning av statsmedel för uppkomna kostnader för sjukdomskontroll enligt 8 § utgår enligt de föreskrifter som meddelas av regeringen eller efter regeringens bemyndigande av Jordbruksverket.

18 §

Till böter döms den som uppsåtligen eller av oaktsamhet

1. bryter mot 2, 5–7 eller 10 §§,
2. bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av denna lag,
3. bryter mot beslut enligt 12 §.

Innefattar brott som avses i första stycket olovlig transport eller förflyttning av djur eller vara, skall sådan egendom förklaras förverkad om det ej är uppenbart obilligt. I stället för egendomen kan dess värde förklaras förverkat.

19 §

Polismyndigheten skall lämna den handräckning som behövs för att denna lag skall efterlevas.

20 §

Ett beslut av länsstyrelsen får överklagas hos Jordbruksverket.

- Jordbruksverkets beslut i särskilt fall får överklagas hos kammarrätten.
Andra beslut av Jordbruksverket får överklagas hos regeringen.

Beslut som avses i första och andra styckena gäller med omedelbar verkan om inte annat förordnas.

---

1. Denna lag träder i kraft den

2. Sjukdomskontroll enligt 8 § av levande hjorddjur skall ha påbörjats inom två år från ikraftträdandet.

3. Hästdjur får hållas i hägn med hjorddjur längst tre månader från ikraftträdandet och får föras ut ur hägnet utan några restriktioner.

Så länge sådana djur hålls i hägn med hjorddjur skall bestämmelserna i denna lag i övrigt gälla.

Jordbruksverket äger, om särskilda skäl föreligger, förlänga den i första stycket angivna tidpunkten.

4. Om misstanke om tuberkulos hos hjorddjur i hägn anmälts till distriktsveterinär eller annan veterinär före ikraftträdandet eller har veterinär före ikraftträdandet inlett undersökning med anledning av sådan misstanke och misstanken kvarstår därefter skall bestämmelserna i epizootilagen (1980:369) tillämpas.

1 § Denna lag avser kontroll, märkning och registrering av djur m.m. i följande syften:

1. Att främja animalieproduktionen.
2. Att möjliggöra handeln med djur och produkter med animaliskt ursprung.
3. Att möjliggöra handel med djursperma, embryon och ägg för avelsändamål.
4. Att möjliggöra handel med slaktkroppar.
5. Att främja det nationella avelsarbetet.
6. Att förebygga uppkomst och spridning av sjukdomar hos djur.
7. Att kartlägga förekomst av, fastställa frihet från och kontrollera smittsamma sjukdomar hos djur.
8. Att kontrollera användningen av läkemedel och andra ämnen eller beredningar med liknande verkan vid uppfödning av djur.
9. Att skydda människors hälsa och miljön.
10. Att utgöra underlag för samt underlätta kontroll av utbetalning av stöd till djurägare.

Seminverksamhet m.m.

2 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får i de syften som anges i 1 § 1, 3, 5 och 6 meddela föreskrifter om seminverksamhet, hantering av djursperma och ägg för avelsändamål samt överföring av embryon mellan hondjur.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får vidare i de syften som anges i första stycket meddela föreskrifter om utsläppande på marknaden av ägg för avelsändamål, djursperma och embryon.

Gentekniskt modifierade djur

3 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får i det syfte som anges i 1 § 9 meddela föreskrifter om uppfödning, hållande av samt utsläppande på marknaden av djur som har fått sitt genetiska material ändrat på ett sätt som går utöver det naturliga genutbytet.

Märkning och registrering m.m. av djur

4 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får i de syften som anges i 1 § 2, 5, 6 och 10 meddela föreskrifter om märkning, journalföring och registrering av djur samt förbud att flytta omärkta djur från ursprungsbesättningen.

Uppfödning av och handel med djur

5 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får i de syften som anges i 1 § 2, 6, 7, 8 och 9 meddela föreskrifter om vad som den som föder upp djur skall iakta i fråga om

1. skyldighet att anmäla verksamheten till en myndighet och att föra anteckningar om verksamheten,
2. skyldighet att anmäla misstanke om djursjukdom till veterinär, och
3. krav på hygien i djurhållningen.

6 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får i de syften som anges i 1 § 2, 6, 7, 8 och 9 meddelade föreskrifter om hälsotillstånd på och identitetshandlingar för djur samt hygien vid försäljning och transport av djur som släpps ut på marknaden.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får vidare föreskriva eller i ett enskilt fall besluta att djur får säljas till annat än slakt eller flyttas från ett område till ett annat inom landet, endast om djuren är fria från viss sjukdom.

In- och utförsel av djur m.m.

7 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får i de syften som anges i 1 § 2, 3, 6 och 9 meddela föreskrifter om in- och utförsel av djur, embryon, ägg och djursperma samt andra produkter av animaliskt ursprung. Sådana föreskrifter får omfatta även emballage, redskap och annat material som kommit i kontakt med djur och produkter av animaliskt ursprung.

Mjölkproduktion

8 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får i de syften som anges i 1 § 6 och 9 meddela föreskrifter om djurhälsa, djurhållning, djurutrymmen och hygien i djurbesättningar där mjölk produceras.

Djuravfall m.m.

9 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får i de syften som anges i 1 § 6, 7 och 9 meddela föreskrifter om omhändertagande, hantering och bearbetning av djurkadaver samt avfall från djur.

Köttklassificering

10 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får i det syfte som anges i 1 § 4 meddela föreskrifter om klassificering av slaktkroppar.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får vidare föreskriva att klassificering enligt första stycket endast får ske vid vissa slakterier.

11 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får i det syfte som anges i 1 § 2, 3, 4, 6, 7, 8 och 9 föreskriva eller i det särskilda fallet besluta om provtagning eller undersökning enligt denna lag.

12 § Provtagning eller undersökning enligt 11 § får utföras av veterinär eller annan person som utses av regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer. Provtagning får utföras på

1. djur och djurkroppar,
2. mjölk som levereras till mejeri, och
3. annat material som regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer föreskriver.

Vid provtagning eller undersökning gäller även bestämmelserna i 19 §.

Provtagningen eller undersökningen får utföras utan samtycke av ägare eller annan rättsinnehavare och skall genomföras på ett sätt som innebär så små olägenheter som möjligt för denne.

Avels- och hälsokontroll

13 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får i de syften som anges i 1 § första stycket 1, 2, 3 och 5 meddela föreskrifter om avels- och hälsokontroll med frivillig anslutning samt ge organisationer eller andra sammanslutningar rätt att anordna sådan kontroll.

14 § Den som innehar djur av sådant slag och inom sådant område för vilken kontroll enligt 13 § har anordnats har rätt att få djuren anslutna till kontrollen. Fortsatt anslutning får vägras, om innehavaren inte följer de föreskrifter som gäller för kontrollen.

Avgifter

15 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om skyldighet att betala ersättning för tillstånd, kontroll, provtagning och undersökning enligt denna lag eller föreskrifter meddelade med stöd av lagen.

16 § Om det finns frivillig hälsokontroll enligt 13 § för visst djurslag får regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer föreskriva att en avgift får tas ut från sådana besättningar som inte omfattas av kontrollen och i vilka sjukdomar i särskilt hög grad förekommer.

Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får överlämna åt innehavare av slakteri att uppbära avgift av den som lämnar djur till slakt.

Tillsyn

17 § Statens jordbruksverk utövar tillsynen över efterlevnaden av denna lag och de föreskrifter som har meddelats med stöd av lagen. Jordbruksverket får överlåta åt länsstyrelsen att utöva viss tillsyn inom länet. Jordbruksverket får överlåta tillsyn över efterlevnaden av 8 och 9 §§ och föreskrifter meddelade med stöd av dessa på kommun.

Tullmyndighet eller sådan myndighet, som enligt 75 § andra stycket tullförordningen (1987:1114) utövar tullkontroll över varor, skall övervaka att in- eller utförsel inte sker i strid mot denna lag eller mot föreskrifter som meddelats med stöd av lagen.

18 § Regeringen eller den myndighet regeringen bestämmer får meddela föreskrifter om hur tillsyn enligt denna lag skall bedrivas.

19 § För tillsynen har tillsynsmyndigheten rätt att få tillträde till områden, anläggningar, byggnader, lokaler och andra utrymmen där djur hålls, där djurkroppar eller annat material förvaras eller där mjölk hanteras.

Djurägaren skall tillhandahålla den hjälp och lämna de upplysningar som behövs för tillsynen. Polismyndigheten skall lämna det biträde som behövs för tillsynen.

20 § Den myndighet som utövar tillsyn får meddela de förelägganden som behövs för att denna lag eller föreskrifter som meddelats med stöd av denna lag skall efterlevas.

I beslut om föreläggande kan tillsynsmyndigheten sätta ut vite.

Ansvar och överklagande

21 § Till böter eller fängelse i högst ett år döms

1. den som med uppsåt eller av oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 2–10 §§, eller

2. djurägare som inte uppfyller sin skyldighet enligt 12 § andra stycket eller 19 § andra stycket.

I ringa fall skall inte dömas till ansvar.

Den som överträtt vitesföreläggande döms inte till ansvar enligt denna lag för gärning som omfattas av föreläggandet.

Ansvar enligt första stycket inträder inte om ansvar för gärningen kan utdömas enligt brottsbalken eller lagen (1960:418) om straff för varusmuggling.

22 § Beslut av en sådan sammanslutning som avses i 13 § eller av ett sådant slakteri som avses i 16 § andra stycket samt beslut av länsstyrelse eller kommun överklagas hos Jordbruksverket.

Beslut av Jordbruksverket i enskilda fall överklagas hos kammarrätten.

Denna lag träder i kraft den dag regeringen bestämmer.

Genom lagen upphävs

Kungl. Maj:ts förordning (1956:413) om klassificering av kött.

Veterinära införselkungörelsen (1958:551).

Veterinära utförselkungörelsen (1958:552).

Lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m.

Lagen (1992:1683) om provtagning på djur.

1 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur

Prop. 1993/94:68
Bilaga 6

Häri genom föreskrivs i fråga om lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur att 2, 5 och 7 §§ skall ha följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Den som yrkesmässigt driver verksamhet för uppfödning av fjäderfä till slakt skall låta utföra och bekosta undersökning av djuren i fråga om salmonella enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Den som yrkesmässigt driver verksamhet för kläckning av ägg är skyldig att föra anteckningar och lämna uppgifter om verksamheten enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller myndighet som regeringen bestämmer.

Föreslagen lydelse

2 §

Den som yrkesmässigt driver verksamhet för uppfödning av fjäderfä till slakt *eller yrkesmässigt håller fjäderfä för produktion av ägg* skall låta utföra och bekosta undersökning av djuren i fråga om salmonella enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller *den* myndighet som regeringen bestämmer.

Den som yrkesmässigt driver verksamhet för kläckning av ägg *eller yrkesmässigt håller fjäderfä för produktion av ägg* är skyldig att föra anteckningar och lämna uppgifter om verksamheten enligt föreskrifter som meddelas av regeringen eller *den* myndighet som regeringen bestämmer.

5 §¹

Jordbruksverket får besluta att befogenhet som ankommer på verket enligt 1 §, 3 § första stycket och 4 § första och andra styckena helt eller delvis skall ankomma på länsstyrelsen.

Jordbruksverket får också besluta att befogenhet som ankommer på verket enligt 1 § helt eller delvis skall ankomma på den veterinär som verket bestämmer.

Föreskrifter om hur sådan provtagning eller undersökning som föreskrivs i 2 § eller beslutas med stöd av 1 § skall genomföras meddelas av Jordbruksverket.

¹ Senaste lydelse 1991:398.

7 §²

Länsstyrelsens beslut får överklagas hos Jordbruksverket.

Beslut av länsstyrelsen *eller av veterinär* får överklagas hos Jordbruksverket.

Jordbruksverkets beslut i ett särskilt fall får överklagas hos kammarrätten.
Beslut som har meddelats enligt denna lag gäller omedelbart, om inte något annat bestäms.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

² Senaste lydelse 1991:398.

Lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)

Härigenom föreskrivs i fråga om djurskyddslagen (1988:534)

dels att 3 och 37 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 12 a §, av följande lydelse.

*Nuvarande lydelse**Föreslagen lydelse*3 §¹

Djur skall ges tillräckligt med foder och vatten och tillräcklig tillsyn.

Stall och andra förvaringsutrymmen för djur skall ge djuren tillräckligt utrymme och skydd samt hållas rena.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Statens jordbruksverk får meddela ytterligare föreskrifter om

1. stall och andra förvaringsutrymmen för djur,
2. skyldighet att låta förpröva sådana utrymmen, *och*
3. skyldighet att låta förpröva ny teknik inom djurhållningen.
2. skyldighet att låta förpröva sådana utrymmen,
3. skyldighet att låta förpröva ny teknik inom djurhållningen, *och*
4. skyldighet att betala en särskild avgift för den som inte låter förpröva stall eller andra förvaringsutrymmen för djur.

12 a §

Regeringen eller, den myndighet som regeringen bestämmer, får meddela föreskrifter om godkännande av hovslagare. I föreskrifterna får bestämmas att en avgift skall tas ut för ansökan.

37 §

Om ett vitesföreläggande eller vitesförbud har överträtts, döms inte till ansvar enligt 36 § för gärning som omfattas av föreläggandet eller förbudet.

Den som inte låtit förpröva stall eller andra förvaringsutrymmen för djur och som har ålagts att betala en särskild avgift enligt 3 § 4 döms inte till ansvar enligt 36 §.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

¹ Senaste lydelse 1991:404.

3 Förslag till

Prop. 1993/94:68

Bilaga 6

Lag om ändring i lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m.

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m.

dels att 6 och 7 §§ skall ha följande lydelse,

dels att det i lagen skall införas en ny paragraf, 5 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

5 a §

Om det finns hälsokontroll anordnad för kronhjort och dovhjort, får regeringen meddela föreskrifter om vad som skall gälla för att kronhjortar och dovhjortar som inte omfattas av kontrollen skall få flyttas från ett hägn. Föreskrifterna får avse också andra djurslag som hålls i sambete med kronhjort eller dovhjort.

6 §¹

Regeringen får överlämna åt Statens jordbruksverk att

1. meddela föreskrifter som avses i 1 § andra stycket, 2 och 4 §§ *samt* 5 § första stycket,

2. ge organisationer på jordbruksnäringens område eller andra sammanslutningar rätt att anordna sådan kontroll som avses i 1 §,

3. besluta om sådant överlämnande som avses i 5 § andra stycket.

Regeringen får överlämna åt Statens jordbruksverk att

1. meddela föreskrifter som avses i 1 § andra stycket, 2 och 4 §§, 5 § första stycket *samt* 5 a §,

7 §

Den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 2 *eller* 4 § döms till böter, om inte ansvar för gärningen kan ådömas enligt brottsbalken.

Den som med uppsåt eller av grov oaktsamhet bryter mot en föreskrift som har meddelats med stöd av 2, 4 *eller* 5 a § döms till böter, om inte ansvar för gärningen kan ådömas enligt brottsbalken.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1994.

¹ Senaste lydelse 1991:402.

Utdrag ur protokoll vid sammanträde 1993-09-16

Närvarande: hovrättspresidenten Bo Broomé, justitierådet Bo Svensson, regeringsrådet Arne Bækkevold.

Enligt protokoll vid regeringssammanträde den 10 juni 1993 har regeringen på hemställan av statsrådet Olsson beslutat inhämta Lagrådets yttrande över förslag till ändring i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur, m.m.

Förslaget har inför Lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Lena Ingvarsson.

Förslaget föranleder följande yttrande av Lagrådet:

Förslaget till lag om ändring i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur

5 §

I det föreslagna tredje stycket sägs att föreskrifter om hur sådan provtagning eller undersökning som föreskrivs i 2 § eller beslutas med stöd av 1 § skall genomföras meddelas av Jordbruksverket.

Redan bemyndigandet enligt 2 § gör det möjligt för regeringen att uppdra åt Jordbruksverket att meddela föreskrifter om hur pundersökning enligt lagrummet skall genomföras. Motsvarande befogenhet beträffande åtgärd som beslutas med stöd av 1 § kan verket erhålla genom att regeringen utnyttjar sin behörighet att meddela verkställighetsföreskrifter till lag. Någon särskild bemyndiganderegeln behövs därför inte. Det torde för övrigt inte gå för sig att i lag delegera normgivningskompetens till en myndighet under regeringen med förbigående av regeringen. Det föreslagna tredje stycket bör alltså utgå.

Förslaget till lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)

3 §

I paragrafens tredje stycke föreskrivs för närvarande att regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Statens jordbruksverk, får meddela föreskrifter om bl.a. stall och andra förvaringsutrymmen för djur och om skyldighet att låta förpröva sådana utrymmen. I djurskyddsförordningen (1988:539) finns närmare föreskrifter om förprovning. I 5 § förordningen anges sålunda i vilka fall förprovning av stall skall ske och i 57 § anges att i ärenden om sådan förprovning avgift skall betalas enligt föreskrifter som meddelas av Jordbruksverket. Enligt 36 § djurskyddslagen döms den som med uppsåt eller oaktsamhet bryter mot 3 § till böter eller fängelse i högst ett år.

Enligt förslaget till ändringar av 3 § skall delegationen av föreskriftsrätten utvidgas till att omfatta även "skyldighet att betala en särskild avgift för den

som inte låter förpröva stall eller andra förvaringsutrymmen för djur". Som motiv till förslaget anförs bl.a. att det visat sig svårt att komma till rätta med den olovliga byggnation som sker. En bidragande orsak till problemen anges vara att det bötesstraff som riskeras oftast innebär en mindre ekonomisk påfrestning än kostnaden för en förprovning. Det sägs vidare att avgiften i likhet med byggnadsavgift enligt plan- och bygglagen (1987:10) vid olovligt byggande bör bestämmas till fyra gånger den avgift som normalt skall betalas. Närmare bestämmelser om den särskilda avgiften bör enligt föredraganden tas in i djurskyddsförordningen.

Förslaget till ändring av 3 § aktualiserar först och främst frågan om det är möjligt att på angivet sätt delegera föreskriftsrätten beträffande en avgift av förevarande slag till regeringen och underlydande myndighet. Den ifrågavarande avgiften hör till det slag av avgifter som brukar betecknas som sanktionsavgifter, dvs. som utgör påföljder för en regelöverträdelse. Exempel på andra sådana avgifter är skattetillägg enligt taxeringslagen (1990:324), överlastavgift enligt lagen (1972:435) om överlastavgift, felparkeringsavgift enligt lagen (1976:206) om felparkeringsavgift, byggnadsavgift, särskild avgift och tilläggsavgift enligt plan- och bygglagen samt särskild avgift enligt 3 § lagen (1975:85) med bemyndigande att meddela föreskrifter om in- eller utförsel av varor. I olika lagstiftningssammanhang och i doktrinen har diskuterats möjligheterna att delegera föreskriftsrätten beträffande sanktionsavgifterna (se bl.a. prop. 1983/84:192 s. 28-44, G. Wahlgren, Förvaltningsrättslig tidskrift, 1984, s. 352-361, W. Warnling-Nerep, Sanktionsavgifter – särskilt vid olovligt byggande, 1987, s. 61-91 och H. Strömberg, Normgivningsmakten enligt 1974 års regeringsform, 1989, s. 77). Man har därvid varit överens om att sanktionsavgifterna omfattas av 8 kap. 3 § regeringsformen (RF), dvs. föreskrifterna härom kräver i princip lagform. Man har också diskuterat huruvida sanktionsavgifterna omfattas av delegationsrätten i 8 kap. 9 § andra stycket. Enligt lagrummet kan regeringen eller kommun efter riksdagens bemyndigande meddela sådana föreskrifter om avgifter, som på grund av 3 § annars skall meddelas av riksdagen. Sanktionsavgifterna har emellertid inte ansetts utgöra sådana avgifter som avses i lagrummet.

Däremot har olika meningar redovisats när det gäller frågan om delegationsreglerna i 8 kap. 7 § RF kan tillämpas med avseende på sanktionsavgifterna. Enligt paragrafens första stycke kan regeringen utan hinder av bl.a. 3 §, efter bemyndigande i lag genom förordning meddela föreskrifter om annat än skatt om föreskrifterna avser något av de ämnen som räknas upp i lagrummet. Till dessa ämnen hör såvitt nu är av intresse bl.a. djurskydd. Enligt andra stycket medför bemyndigandet som avses i första stycket inte rätt att meddela föreskrifter om annan rättsverkan av brott än böter.

Frågan om tillämpningen av 8 kap. 7 § var föremål för en ingående diskussion i förarbetena vid införandet av den särskilda avgiften vid överträdelser av vissa föreskrifter enligt lagen om in- eller utförsel av varor (prop. 1983/84:192, SkU46). Lagrådets ledamöter var ense om att en rätt till delegering inte kunde anses föreligga enbart med tillämpning av bestämmelserna i 8 kap. 7 §

första stycket om delegering av föreskrifter rörande in- och utförelse av varor. Delade meningar förelåg däremot hos Lagrådet rörande tillämpningen av paragrafens andra stycke. Två ledamöter ansåg att sanktionsavgiften, i den mån den var avsedd att träffa överträdelse som redan var belagda med straff, utgjorde annan rättsverkan av brott än böter och att rätten att meddela föreskrifter om avgiften därför inte kunde delegeras på grund av bestämmelserna i andra stycket. En ledamot ansåg att delegationsrätt förelåg, eftersom sanktionsavgiften framstod som en påföljd som var att jämföras med böter. Föredragande statsrådet fann att övervägande skäl talade för att sanktionsavgiften inte skulle betraktas som vare sig en brottsföljd eller annan rättsverkan av brott, varför undantagsreglerna i andra stycket inte blev tillämpliga. Rätten att besluta föreskrifter om sanktionsavgifter kunde därför enligt hans mening överlämnas till regeringen med stöd av paragrafens första stycke. Han anförde vidare att, även om man skulle anse att sanktionsavgifterna företedde så stora likheter med brottsföljder att reglerna i andra stycket analogiskt borde tillämpas på dem, slutresultatet blev detsamma, eftersom sanktionsavgifterna borde jämföras med böter. Vid riksdagsbehandlingen anslöt sig Konstitutionsutskottets majoritet i huvudsak till föredragandens ståndpunkter.

Av det anförda framgår att frågan om delegation av föreskriftsrätt rörande sanktionsavgifter är komplicerad och delvis kontroversiell. Lagrådet finner inte anledning att i detta sammanhang ytterligare gå in på frågan utan nöjer sig med att konstatera att det mot bakgrund av vad som redovisats i det föregående inte kan anses föreligga något hinder mot att delegera en föreskriftsrätt beträffande den ifrågavarande sanktionsavgiften. Lagrådet finner emellertid att en generell delegation av det slag som föreslås i remissen inte är godtagbar med hänsyn till bl.a. vad som uttalades i förarbetena till RF. Föredragande statsrådet berörde sålunda bl.a. frågan hur detaljerat ett bemyndigande borde vara. Enligt hans mening fick detta avgöras från fall till fall. I fråga om mindre ingripande föreskrifter borde man kunna ge tämligen vidsträckt bemyndiganden. När det åter gällde föreskrifter, t.ex. på näringsrättens område, där mer väsentliga medborgarintressen kunde komma att beröras av regleringen, borde riksdagen mer preciserat ange de ramar inom vilka regeringen skulle få röra sig (prop. 1993:90 s. 209).

En sanktionsavgift av ifrågavarande slag får anses ha en sådan karaktär att det står i bäst överensstämmelse med motivuttalandena att åtminstone ramarna för regleringen preciseras av riksdagen (jfr prop. 1983/84:192 s. 11 och 39). Så har också i regel skett vad gäller de sanktionsavgifter som hittills införts. Lagrådet vill i första hand förorda att en lagreglering görs efter förebild av avgiftsbestämmelserna i plan- och bygglagen. Det innebär att avgiftsreglerna i huvudsak anges i lagen. I andra hand anser Lagrådet att det i lagen bör anges åtminstone vissa ramar för bemyndigandet så att de viktigaste grunderna för avgiftskonstruktionen läggs fast. Det kan inte anses lämpligt att tillåta regeringen att delegera befogenheten att meddela föreskrifter i ämnet vidare till Jordbruksverket.

Utdrag ur protokoll vid regeringssammanträde den 7 oktober 1993

Närvarande: statsministern Bildt, ordförande, och statsråden B. Westerberg, Friggebo, Johansson, Laurén, Hörnlund, Olsson, Svensson, af Ugglas, Dinkelspiel, Thurdin, Hellsvik, Wibble, Björck, Davidson, Könberg, Odell, Lundgren, Unckel, P. Westerberg, Ask

Föredragande: statsrådet Olsson

Regeringen beslutar proposition 1993/94:68 Lagändringar på djurhälsoområdet.

Författningsrubrik	Bestämmelser som inför, ändrar, upphäver eller upprepar ett normgivningsbemyndigande	Celexnummer för bakomliggande EG-regler
Lag om ändring i lagen (1983:738) om bekämpande av salmonella hos djur	2, 5 §§	
Lag om ändring i djurskyddslagen (1988:534)	3, 12 a §§	
Lag om ändring i lagen (1985:342) om kontroll av husdjur m.m.	2 §	377L0504 387L0328 388L0661 390L0118 390L0119 389L0361 390L0427 391L0174
	5 a §	
Lag om ändring i lagen (1992:1683) om provtagning på djur	5 §	364L0432 389L0153 390L0425 391L0067 391L0068 392L0102
	6 §	385L0397 389L0362 392L0046

